

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indholdsregister.

Side

Revision af og Overblik over de forskjellige om samlet Formiddags-Skoletid offentlig frem- satte Meninger	1.
---	----

Skoleefterretninger.

1. Udfaldet af Examen artium i October 1842 for Skolens Candidater	43.
2. Nye Disciples Optagelse	46.
3. Disciples Udvalbelse	47.
4. Disciplenes Antal og Navne	47.
5. Skolens Lærerpersonale	49.
6. Underviisningsfagenes Fordeling, med Schemata . .	51.
7. Skoletiden i Metropolitanskolen	52.
8. Forandring af Lære- og Læsebøger	53.
9. Beretning om de læste Penssa i Skoleaaret 1842— 1843	54.

	Side
10. Stipendiefordelingen for Skoleaaret 1842 — 1843	61.
11. Dimitterede for 1843	62.
12. Schema over den offentlige Examen i September 1843	64.

SCHEMA

over

Uderviisningen i Metropolitan-skolen for Skoleaaret 1842-1843.

Tidene.	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Fredag.	Lørdag.	Tidene.
9-10.	4 Cl. A. Latin Rector. 4 Cl. B. Latin Olsen. 3 Cl. A. Latin Ostermann. 3 Cl. B. Historie Espersen. 2 Cl. A. Arithmetik Lund. 2 Cl. B. Latin Krebs. 1 Cl. Latin Jacobsen.	4 Cl. A. Latin Rector. 4 Cl. B. Latin Olsen. 3 Cl. A. Latin Ostermann. 3 Cl. B. Græft Espersen. 2 Cl. A. Geometrie Lund. 2 Cl. B. Tydsk Schorn. 1 Cl. Historie Petersen.	4 Cl. A. Latin Rector. 4 Cl. B. Fransk Borring. 3 Cl. A. Latin Ostermann. 3 Cl. B. Græft Espersen. 2 Cl. A. Latin Krebs. 2 Cl. B. Historie Petersen. 1 Cl. Arithmetik Lund.	4 Cl. A. Latin Rector. 4 Cl. B. Fransk Borring. 3 Cl. A. Latin Ostermann. 3 Cl. B. Historie Espersen. 2 Cl. A. Arithmetik Lund. 2 Cl. B. Græft Jacobsen. 1 Cl. Geographie Petersen.	4 Cl. A. Latin Rector. 4 Cl. B. Latin Olsen. 3 Cl. A. Latin Ostermann. 3 Cl. B. Græft Espersen. 2 Cl. A. Geometrie Lund. 2 Cl. B. Latin Krebs. 1 Cl. Tydsk Schorn.	4 Cl. A. Arithmetik Lund. 4 Cl. B. Latin Olsen. 3 Cl. A. Latin Ostermann. 3 Cl. B. Græft Espersen. 2 Cl. A. Latin Krebs. 2 Cl. B. Historie Petersen. 1 Cl. Latin Jacobsen.	9-10.
10-11.	4 Cl. A. Latin Rector. 4 Cl. B. Lat. Stil Olsen. 3 Cl. A. Arithmetik Lund. 3 Cl. B. Latin Ostermann. 2 Cl. A. Græft Espersen. 2 Cl. B. Græft Jacobsen. 1 Cl. Religion Jensen.	4 Cl. A. Lat. Stil Olsen. 4 Cl. B. Arithmetik Lund. 3 Cl. A. Historie Espersen. 3 Cl. B. Latin Ostermann. 2 Cl. A. Lat. Stil Krebs. 2 Cl. B. Rectors Time. 1 Cl. Latin Jacobsen.	4 Cl. A. Historie Espersen. 4 Cl. B. Latin Olsen. 3 Cl. A. Arithmetik Lund. 3 Cl. B. Latin Ostermann. 2 Cl. A. Rectors Time. 2 Cl. B. Latin Krebs. 1 Cl. Latin Jacobsen.	4 Cl. A. Dansk Jensen. 4 Cl. B. Latin Olsen. 3 Cl. A. Rectors Time. 3 Cl. B. Latin Ostermann. 2 Cl. A. Græft Espersen. 2 Cl. B. Geographie Petersen. 1 Cl. Latin Jacobsen.	4 Cl. A. Lat. Stil Olsen. 4 Cl. B. Rectors Time. 3 Cl. A. Religion Jensen. 3 Cl. B. Fransk Borring. 2 Cl. A. Græft Espersen. 2 Cl. B. Lat. Stil Krebs. 1 Cl. Arithmetik Lund.	4 Cl. A. Dansk Stil Jensen. 4 Cl. B. Lat. Stil Olsen. 3 Cl. A. Tydsk Schorn. 3 Cl. B. Latin Ostermann. 2 Cl. A. Græft Espersen. 2 Cl. B. Arithmetik Lund. 1 Cl. Latin Jacobsen.	10-11.
11-12.	4 Cl. A. Græft Olsen. 4 Cl. B. Geometrie Lund. 3 Cl. A. Lat. Stil Ostermann. 3 Cl. B. Religion Jensen. 2 Cl. A. Latin Krebs. 2 Cl. B. Geographie Petersen. 1 Cl. Rectors Time.	4 Cl. A. Græft Olsen. 4 Cl. B. Historie Espersen. 3 Cl. A. Religion Jensen. 3 Cl. B. Lat. Stil Ostermann. 2 Cl. A. Latin Rector. 2 Cl. B. Latin Krebs. 1 Cl. Dansk Jacobsen.	4 Cl. A. Fransk Borring. 4 Cl. B. Hebraisk Ostermann. 3 Cl. A. Geographie Espersen. 3 Cl. B. Geometrie Lund. 2 Cl. A. Geographie Petersen. 2 Cl. B. Tegning Rosenbergs. 1 Cl. Dansk Stil Jacobsen.	4 Cl. A. Græft Olsen. 4 Cl. B. Geometrie Lund. 3 Cl. A. Lat. Stil Ostermann. 3 Cl. B. Rectors Time. 2 Cl. A. Religion Jensen. 2 Cl. B. Latin Krebs. 1 Cl. Latin Jacobsen.	4 Cl. A. Græft Olsen. 4 Cl. B. Arithmetik Lund. 3 Cl. A. Historie Espersen. 3 Cl. B. Latin Ostermann. 2 Cl. A. Latin Krebs. 2 Cl. B. Fransk Borring. 1 Cl. Historie Petersen.	4 Cl. A. Lat. Stil Olsen. 4 Cl. B. Historie Espersen. 3 Cl. A. Fransk Borring. 3 Cl. B. Lat. Stil Ostermann. 2 Cl. A. Dansk Stil Jensen. 2 Cl. B. Lat. Stil Krebs. 1 Cl. Arithmetik Lund.	11-12.
12-1.	4 Cl. A. Historie Espersen. 4 Cl. B. Græft Olsen. 3 Cl. A. Fransk Borring. 3 Cl. B. Dansk Jensen. 2 Cl. A. Dansk Stil Jacobsen. 2 Cl. B. Arithmetik Lund. 1 Cl. Tegning Rosenbergs.	4 Cl. A. Geographie Espersen. 4 Cl. B. Engelf Rosing. 3 Cl. A. Lat. Stil Ostermann. 3 Cl. B. Tegning Rosenbergs. 2 Cl. A. Religion Jensen. 2 Cl. B. Dansk Stil Jacobsen. 1 Cl. Arithmetik Lund.	4 Cl. A. Engelf Rosing. 4 Cl. B. Græft Olsen. 3 Cl. A. Dansk Jensen. 3 Cl. B. Tydsk Schorn. 2 Cl. A. Dansk Jacobsen. 2 Cl. B. Arithmetik Lund. 1 Cl. Fransk Borring.	4 Cl. A. Hebraisk Ostermann. 4 Cl. B. Græft Olsen. 3 Cl. A. Geometrie Lund. 3 Cl. B. Dansk Stil Jensen. 2 Cl. A. Lat. Stil Krebs. 2 Cl. B. Tydsk Schorn. 1 Cl. Dansk Stil Jacobsen.	4 Cl. A. Geographie Espersen. 4 Cl. B. Lat. Stil Olsen. 3 Cl. A. Hebraisk Ostermann. 3 Cl. B. Religion Jensen. 2 Cl. A. Tegning Rosenbergs. 2 Cl. B. Græft Jacobsen. 1 Cl. Kalligraphie Kruse.	4 Cl. A. Hebraisk Ostermann. 4 Cl. B. Græft Olsen. 3 Cl. A. Tegning Rosenbergs. 3 Cl. B. Geometrie Lund. 2 Cl. A. Geographie Petersen. 2 Cl. B. Græft Jacobsen. 1 Cl. Fransk Borring.	12-1.
1-2.	4 Cl. A. Geometrie Lund. 4 Cl. B. Geographie Espersen. 3 Cl. A. Græft Olsen. 3 Cl. B. Lat. Stil Ostermann. 2 Cl. A. Tydsk Schorn. 2 Cl. B. Religion Jensen. 1 Cl. Geographie Petersen.	4 Cl. A. Arithmetik Lund. 4 Cl. B. Dansk Jensen. 3 Cl. A. Græft Olsen. 3 Cl. B. Geographie Espersen. 2 Cl. A. Naturhistorie Ørsted. 2 Cl. B. Fransk Borring. 1 Cl. Tydsk Schorn.	4 Cl. A. Religion Jensen. 4 Cl. B. Tydsk Schorn. 3 Cl. A. Hebraisk Ostermann. 3 Cl. B. Arithmetik Lund. 2 Cl. A. Fransk Borring. 2 Cl. B. Dansk Jacobsen. 1 Cl. Naturhistorie Ørsted.	4 Cl. A. Geometrie Lund. 4 Cl. B. Geographie Espersen. 3 Cl. A. Græft Olsen. 3 Cl. B. Kalligraphie Kruse. 2 Cl. A. Tydsk Schorn. 2 Cl. B. Religion Jensen. 1 Cl. Naturhistorie Ørsted.	4 Cl. A. Tydsk Schorn. 4 Cl. B. Religion Jensen. 3 Cl. A. Geographie Espersen. 3 Cl. B. Arithmetik Lund. 2 Cl. A. Kalligraphie Kruse. 2 Cl. B. Dansk Stil Jacobsen. 1 Cl. Tegning Rosenbergs.	4 Cl. A. Religion Jensen. 4 Cl. B. Tydsk Schorn. 3 Cl. A. Græft Olsen. 3 Cl. B. Geographie Espersen. 2 Cl. A. Fransk Borring. 2 Cl. B. Kalligraphie Kruse. 1 Cl. Dansk Jacobsen.	1-2.
2-3.	4 Cl. A.) Gymnastik ell. (Grüner med 4 Cl. B.) Svømning . (Assistenten. 3 Cl. A.) 3 Cl. B.) 2 Cl. A. Historie Petersen. 2 Cl. B. Geometrie Lund. 1 Cl. Kalligraphie Kruse.	4 Cl. A. Tydsk Schorn. 4 Cl. B. Religion Jensen. 3 Cl. A. Geometrie Lund. 3 Cl. B.) 2 Cl. A.) Gymnastik ell. (Grüner med 2 Cl. B.) Svømning . (Assistenten. 1 Cl.)	4 Cl. A.) 4 Cl. B. Dansk Stil Jensen. 3 Cl. A. Tydsk Schorn. 3 Cl. B. Fransk Borring. 2 Cl. A. Historie Petersen. 2 Cl. B. Naturhistorie Ørsted. 1 Cl. Kalligraphie Kruse.	4 Cl. A.) Gymnastik ell. (Grüner med 4 Cl. B.) Svømning . (Assistenten. 3 Cl. A.) 3 Cl. B. Tydsk Schorn. 2 Cl. A.) 2 Cl. B. Kalligraphie Kruse. 1 Cl. Religion Jensen.	4 Cl. A. Fransk Borring. 4 Cl. B. Hebraisk Ostermann. 3 Cl. A. Dansk Stil Jensen. 3 Cl. B.) 2 Cl. A.) Gymnastik ell. (Grüner med 2 Cl. B.) Svømning . (Assistenten. 1 Cl.)	Sang. Ensemble Berggreen og Inspector. 2det eller 1de Partie, skiftevis.	2-3.
3-4.	Sang. Sopranisterne (i Alm. af 2den og 1de Klasse) Berggreen. 1de eller 2det Partie, skiftevis.	Sang. Tenoristerne (i Alm. af 4de Cl. B.) Berggreen. 1de eller 2det Partie, skiftevis.	Sang. Altisterne (i Alm. af 3de Cl. A. og B.) Berggreen. 1de eller 2det Partie, skiftevis.	Sang. Begynderne (i Alm. af 1de og 2den Cl.) Berggreen. 1de eller 2det Partie, skiftevis.	Sang. Basfisterne (i Alm. af 4de Cl. A.) Berggreen. 1de eller 2det Partie, skiftevis.	3-4.	

Revision af og Overblik over de forskjellige om samlet Formiddags-Skoletid offentligten fremfattede Meninger.

Det var i April 1836, at nu afdøde Dr. W. B. Krarup, som Bestyrer af "Borgerdyds-skolen paa Christianshavn", indførte i bemældte Skole¹⁾ den Forandring i Underviisningstiden, at den henlagdes sammenhængende alene til Formiddagen istedenfor at være lagt deelsviis paa Formiddag og Eftermiddag. En saadan Indretning af Underviisningstiden havde vel længe i Hovedstaden været indført i de saakaldte "Døttreskoler", et Slags qvindelige Læreaanstalter for Pige-børn af den høiere Middelsstand; hvilken Indretning naturligviis i disse Skoler, i hvilke den videnskabelige Underviisning afløses og gjennemføres af Haandarbejdsunderviisning, havde havt sin Grund i det Dulle, at forstaaene den qvindelige Ungdom af denne Klasse for den Ubehagelighed at komme paa Gaden til Fods, 2 Gange frem og 2 Gange tilbage, dagligen, og i de mørke Aftentimer om Vinteren; men den havde indtil den Tid været aldeles ukjendt i de lærde Skoler. Det er ei usandsynligt, at dette Præjudicat kan have havt nogen Deel i denne Indretnings Overgang til disse Skoler, efterdi det første Stød til dens Indførelse i

¹⁾ Et Privatinstitut der. Private Instituer kunne i saadanne Forandringer, ved den Frihed, hvormed de kunne beslutte og iværksætte dem, foregaae det Offentlige med Exemptet.

Borgerdydsskolen paa Christianshavn blev givet i et motiveret Andragende herom fra Disciplene i denne Skoles 2de øverste studerende Classer, i Følge hvilket Skolens Forstander, efter at have drøftet Sagen i en Lærersforsamling, besluttede at gjøre et Forsøg dermed.²⁾

Dr. Krarups Bevæggrunde til at indføre denne Forandring i sit Institut anføres nemlig af ham i et "Forsvar for denne Indretning af Læsetiden i hans Skole", som han, efter Opfordring i 3die Bind af Tidsskrift for Litteratur og Kritik, 1840, S. 458, lod indrykke i sit Program for 1841, S. 62—65, og deriblandt først denne, "at Disciplene spare betydelig Tid ved sin eengang om Dagen at gaae til og fra Skolen, hvilken Tid, der for mange Disciple, der have en temmelig lang Vej, ei er saa liden, de saaledes vinde for deres Studeringer, saasom friere Besjæftigelse med Fag, for hvilke de maatte have særdeles Interesse, og anden nyttig Anvendelse"; de øvrige Grunde, der, skjøndt mindre betydelige, dog have syns ham at fortjene at tages i Betragtning, vare, at Disciplene derved have større Roe til at nyde deres Middagsmad, og, efter som Middagsspisetiden almindeligen falder i Hovedstaden, kunne spise sammen med deres Forældre og Familie, ligesom ogsaa den Behagelighed, at Forældrene kunne lade deres Sønner om Eftermiddagen deeltage i Familielivets Fornøielser, uden at Skolen derved kommer til at forsummes. Unægteligen ere disse Motiver for det meste ringe og ubetydelige mod de langt vigtigere og høiere Bevæggrunde, som den siden forløbne Tid har ladet udvikle sig for Erkjendelsen, og hvilke Dr. Krarups i Slutningen af Fortalen til hans Program for 1840 givne sildigere Løfte om at skulle i sin næste Beretning godtgjøre, at Borgerdydsskolens Læsetid

²⁾ Dr. Krarups Program 1840. S. 10.

(den samlede Skoletid) ikke blot er beqvem for Forældre, Lærere og Institutbestyrere, men ogsaa gavnlig for Disciplene baade i fysisk og moralsk og intellectuel Henseende, om han end ei har opfyldt det saaledes, som det af hans Ytring der lod sig vente, har viist at ogsaa han alt da har seet i det klarere og hviere Lys, hvori det nu sees af Andre og efterhaanden vil blive seet af Flere og Flere. I Februar 1837 efterfulgte Prof. Mariboe og i August 1838 Institutbestyrer W. A. Borgen Dr. Krarups Exempel, ved at indføre den samlede Skoletid i deres Instituter.

Det blev da nu ogsaa en Opgave for Metropolitanforstanden at løse, hvorvidt denne Indretning ligeledes her kunde være at indføre. Det manglede heller ikke, at der jo stundom ogsaa allerede tidligere vare skeete Opfordringer til mig i denne Retning. Men Sagen var mig da altfor ny; den forekom mig endnu alt for betænkelig i sine Følger for Ungdommen, hvis daglige Skoletid her endnu, i Folge Skoleforordningen, § 34, var 7 Timer, (4 Timer om Formiddagen og 3 Timer om Eftermiddagen), foruden Gymnastik- og Sang-Undervisning, altsaa 8 Timer om Dagen. Hvorledes skulde Disciplenes Opmærksomhed ventes at kunne holde ud i saa lang Tid i et væk, og hvorledes vedligeholdes uden skadelig Indflydelse paa deres sjeliste Tilstand? Jeg nægter ikke, at jeg under disse saadanne Omstændigheder da maatte være og var aldeles stemt imod denne Indretnings Indførelse i Skolen. Det var, skriver Dr. Krarup ^{*)}, samme Betænkelighed, samme Frygt for ei at kunne holde Opmærksomheden vedlige, der havde været over ham selv og hans Medlærere, førend de begyndte med denne Forandring; men han troede at have gjort den Erfaring, at deres Frygt havde været ugrundet,

*) Progr. 1841, S. 65.

og at kunne antage, at, foruden det reglementerede Døphør af Underviisningen i 10 Minutter ved hver Times Ende, hvilkfen Fritid Disciplene i Almindelighed skulde tilbringe paa Tumllepladsen i fri Luft, den i Regelen timewis stedfindende Afværling af Lærere og Underviisningsgjenstande dertil meget bidrager. Mig foranledigede imidlertid denne Sags vedholdende Overveifelse, medens jeg vnskede og troede at burde oppebie Nytten af de Erfaringer, denne Indretning maatte ffjænke der, hvor den allerede var indført, inden jeg gjorde noget Skridt til at faae den iwerkfsat hos os, til først uopholddeligen at overtænke, hvorledes det alt for store Antal af de daglige Underviisningstimer i Skolen kunde lade sig indffrænke til et mindre Antal; thi det havde længe været mig til ikke liden Befymring og Beflagelse af Skolens Disciples Stilling, naar jeg betænkte, hvor langt Tiden uddroges for dem om Aftenen, almindeligen til Kl. 6 Eftermiddag, og de Dage, de maatte endnu blive en Time tilbage for Gymnasfik= eller Sang=Underviisningen, til Kl. 7, inden de kom hjem, og der, efter at have nydt nogen Forfriskning ved Theehordet, kunde komme til Roe, for at begynde paa de Forberedelser, der hørte til næste Dag, enten det gjaldt om at giennemtænke og lære foresatte Lectier eller at forfatte Udarbeidelser over Opgaver, som de skulde føre i Pennen. Hvor skulde han tage Rolighed fra for at fatte sig til en rigtig Beregning og Brug af den alt for korte Arbeidstid, der laae for ham, inden Svonen vilde komme og gjøre sin Ret gjældende? Hvor beklagelig, jeg siger ikke for meget, naar jeg siger, hvor ulykkelig er denne Drengens og Unglingens Tilstand, naar han i den sildige Aftenstund, for at blive færdig med et vist Pensum, bliver siddende oppe over den tilbørlige Tid, til ingen Nytte, til stor Skade for sin Helbred, forgieves kjæmpende for at betvinge den mægtige Morpheus (vor Al-

mues Ole Lufvie)? Jeg var saa lykkelig at opnaae, hvad jeg i denne Henseende for det første ogsaa hviligen ønskede, og de daglige Læsetimers Antal blev ved Begyndelsen af Skoleaaret 1840, med høiere Tilladelse, reduceret fra 7 til 6, foruden Gymnastik- og Sang-Underviisnings-Timerne, med disse altsaa 7 Timer om Dagen. Meget var herved vundet. Nu kunde Skolens Disciple dog dagligen tye til deres Hjem Kl. 6 om Eftermiddagen. Men til en Hjemmeslid, saadan som den virkelige bør være og bør gøres muelig for Discipelen, til en roelig og velordnet Brug af Tiden til Forberedelse til følgende Dags Underviisning, til selvstændig Virksomhed og et ved friere og roeligere Lænkning frugtbare Studium, var denne Aftenstundens Arbejdstid, selv den herlige Morgenstunds Brug ikke tabt af Sigte, ei tilstrækkelig. Denne Befymring og denne Betænkning vedblev derfor at svæve mig for Sindet; og jeg gjorde mig nu, efter at denne Reduction af de daglige Skoletimer var vundet, mere og mere fortrolig med Tanken om den samlede Skoletids store Nytte for Disciplene i denne Henseende og dens muelige Anvendelighed uden Skade for dem i fysisk og intellectuel Henseende. Mit Hovedformaal og Dufte var, og al min Tanke gik ud derpaa, at forskaffe Skolens Disciple, ældre og yngre, en større sammenhangende Fritid, at bruges af dem som Fritids- og Arbejdstid tillige, som Hjemmeslids- og roelig Forberedelses- og Selvstudiums-Tid under de venlige Penalters milde Beskyttelse. Meningerne om den samlede Skoletid vare vel endnu forskjellige hos forskjellige Skolemand; men jeg var for min Deel, ved ideligen at have Tanken henvendt herpaa, kommen til den Dvertydning, at Gavnligheden og Anvendeligheden af en saadan Indretning af Underviisningen, med Hensyn til de høiere Classer i Skolen (IV Cl. A. og B. og III Cl. A. og B.) ei kunde omtvivles. Hvad de

lavere Classer angaaer (II Cl. A. og B. og I Cl.), nærede jeg endnu Tvivl om, hvorvidt Forandringen vilde være tjenlig for dem, og hvorvidt det lod sig vente, at ogsaa denne Alder vilde i Hjemmet gjøre den rette Brug af den derved vundne Fritid, vunden ei blot som Fritid, men ogsaa især som sammenhængende større Arbeids-Tid til Forberedelse til følgende Dags Underviisning. Men at indføre denne Forandring i Underviisningstiden deelviis alene for de høiere Classer, ei tillige for de lavere Classers Disciple, vilde have en for Skolens Rector, Inspector og det opvartende Personale alt for byrdefuld, en uafbrudt 9—10 Timers, Skoleunderviisningstid dagligen til Følge. Hvortil kom, at, naar enkelt Fader eller Moder, i Tilfjendegivelsen af Ønsket om at see denne Indretning iværksat her ved Skolen, havde yttret at være ledet dertil ogsaa af den Uro, Fædre ei mindre end angstelige Mødre maae føle over, at deres Børn i den unge Alder, hvori de i Almindelighed begynde deres Skolegang, skulle i Wintermaanederne i de mørke Dage gaae fra Skolen silbdigt om Aftenen, denne Uleilighed da vilde just ramme den Alder, som fornemmeligen trangte til at forskaaes derfor.

Da traf det sig saa, at denne Sag,⁴⁾ for hvilken Tilværeligheden efterhaanden havde i Skolen udviklet sig til dens

*) Jeg har i dette og det nærmest Følgende, forsaavidt angaaer den samlede Skoletids Historie hidtil ved denne Skole, for en stor Deel affrevet mig selv eller paa ny ekstraheret mit eget Referat herom for 1840—42. Jeg har gjort dette med velberaad Hu, i Følge hvad min Hensigt med denne Revision af og dette Overblik over denne Indretnings Udvikling hos os er, den nemlig, paa eet Sted og med nogenledes Fuldstændighed at samle og meddele dens Skjebne og Historie saaledes, at ogsaa de Læsere, som ei før have gennem hine Meddelelser gjort sig bekendte med Sagens Historie, og ifte eie Metropolitan skolens Programmer for disse sidste Aar, nemlig for 1841 og 1842, kunne heraf, forsaavidt denne Indretnings Skjebne ved denne Skole angaaer, erholde en

Fordeel, skulde fremmes ved at modtage et Stov udenfra. Ved Skoleaarets Begyndelse 1840⁵⁾ blev mig fra Hr. Justitsraad Dreier, Dr. juris og Assessor i Landsoverretten, som, selv forhen Discipel af denne Skole, p. t. har 3 Sønner som Disciple her, tilfjället en Skrivelse, dat. 7 Sept. 1840, og underskrevet med ham af 38 Andre, Fader, Moder eller Børge for Disciple i Skolen, i hvilken Skrivelse tilkjendegaves mig, at det vilde være Underskriverne, paa deres Børns og Myndlingers Vegne, hjært, ligesom de selv ansaae det onskeligt, om den Indretning maatte træffes ved Skolen, ligesom den allerede var truffen ved andre Institutter her i Staden, at Underviisningstiden maatte henlægges til Formiddagen alene, istedenfor at være lagt deelsviis paa Formiddag og Eftermiddag. Ogsaa af nogle Andre end Underskriverne, ligeledes Disciples Forældre, opfordredes jeg mundtligen til at tage mig af denne Sag; og jeg maatte saaledes troe at burde ei lade saadan Opfordring være upaaagtet; og det maatte derfor være mig magtpaaliggende, ad Erfaringens Bei at komme til et sikkrere Resultat i denne Henseende ved at raadfore mig med dem af de Instituters Forstandere, hvor denne Indretning var indført og allerede en Tid havde bestaaet, som jeg havde noget nærmere Kjendskab til. Og var det saa langt

fuldstændig Kundskab herom. Jeg haaber, at denne Bemærkning vil være tilstrækkelig til min Utskyldning i denne Henseende. Og paa samme Maade haaber jeg, i denne min Hensigt, at ville meddele et nogenledes fuldstændig Referat om denne vigtige Skolesags Sjæbne i Almindelighed hos os hidtil dags, at finde Udskyldning her, at jeg ligeledes paa nogle Steder har tilladt mig, ei mindre af denne Sags Forsvareres end af dens Modstanderes Argumentationer og Raisonnements, nedlagte i "Fædrelandet" og andensteds, at meddele, hvad der har syntes mig særdeles at fortjene at komme til mine Læseses Kundskab, med Disjes egne Ord.

⁵⁾ Skoleaaret regnes fra 1 Octbr. til 30 Septbr. hvert Aar.

fra, at den Frygt, jeg med Hensyn til Indretningen havde næret i Besynderlighed med Hensyn til de lavere Classers Disciple og den hensigtsmæssige Brug af den derved vundne Eftermiddagstid ogsaa af Disse, ved saadan Raadsforsel blev bestyrket, at Hr. Institutbestyrer Borgen endogsaa yttrede sig derom saaledes, at, efter hans Erfaring i det af ham bestyrede v. Westenske Institut, de lavere Disciples Hjemmeslib under denne Indretning ikke mindre end de høiere Classers Disciples havde været til Tilfredshed.

Da jeg derfor holdt mig overbevist om, at Flidsaanden i Metropolitanskolens høiere Classer var, som den endnu er, saadan, at den ved stadig Paavirkning og Control saavel fra Forældrenes som Lærernes Side maatte ventes at ville fremdeles blive tilfredsstillende, ligesom ogsaa at, ved den vundne sammenhængende Fritid, større Fordringer vilde kunne gjøres til disse Classers Disciples Selvstudium og Selvvirksomhed, og da jeg ligeledes maatte erkende, at den herskende Tone er her ogsaa i de lavere Classer saadan, at jeg ogsaa af de yngre Disciple maatte kunne haabe og vente samme Resultat i Henseende til Hjemmesliben, som andensteds under denne Indretning, med Hensyn til denne Alder, havde viist sig at finde Sted; saa maatte jeg, efterat have gjort denne vigtige Sag til Gjenstand for særdeles Dverveielse i en Lærerforsamling, og efter paa ny at have søgt at gjøre mig selv Rede for, hvad jeg skulde mene om en Sag, der maatte synes mig at kunne ventes efterhaanden at ville i Hovedstaden i Almindelighed tage denne Vending, troe det at være min Pligt, at gjøre den Kgl. Direction for Universitetet og de lærde Skoler bekendt med den Punct, paa hvilken denne Sag baade i Almindelighed syntes at staae, og paa hvilken den syntes for en deel at staae med Hensyn til denne Skoles Disciples Forældre og Børgere.

Mit Andragende og Forslag desangaaende indsendtes under 10 Dec. 1810 til den kgl. Direction, hvorved jeg, overtydet om, at den foreslagne Forandring vilde i flere Henseender vorde gavnlig, indstillede, at den maatte indføres i Skolen i det Mindste til en Prøve. Under 29 s. M. modtog jeg den kgl. Directions Beslutning, af Indhold, at, da Directionen, efter hvad i bemældte min Skrivelse var oplyst, og efter de Erfaringer, den selv alt tidligere havde gjort, maatte være enig med mig i at antage, at den foreslagne Forandring af Skoletiden vilde kunne have en heldbringende Indflydelse paa Disciplenes Hjemmeslid og Selvstudium, - begge Dele under Forudsætning af at Forældre og Børgere drage Omfarg for, at den vundne større og mere sammenhengende Fritid benyttes paa en hensigtsmæssig og samvittighedsfuld Maade, - Directionen gav sit Samtykke til, at Underviisningstiden maatte i den tilbagestaaende Deel af Skoleaaret til en Prøve henlægges til Formiddagstimerne 9—3, med Tilføiende af Forventning om at modtage imod Skoleaarets Udløb Indberetning om, hvorvidt denne Forandring maatte have stiftet det tilsigtede Gavn. Ved Skoleunderviisningens Begyndelse efter Juleferiernes Udløb d. 4 Jan. 1811 udstedte jeg et Circulaire, dat. 31 Dec. 1810, hvoraf et Exemplar overleveredes Skolens Disciple, for at hjembringes til deres Forældre eller Børgere, fornemmeligen af saadant Indhold, "at, ligesom det havde været alene den Betragtning, at Saadant vilde kunne have en heldbringende Indflydelse paa Disciplenes Hjemmeslid, hvorfor den med Skoleaarets Begyndelse iværksatte Reduction af Skoletiden fra 7 til 6 Timer dagligen var stæet, saaledes havde det alene været samme Betragtning, paa Grund af hvilken Forandringen af Skoletiden til samlet Formiddags-Skoletid var bleven foreslaaet og autoriseret, at nemlig Skolens Disciple derved maatte

erholde en bedre og større Leilighed til selvstændig Virksomhed og Selvstudium, og at de derved, naar deres Hjemmeslid ei alene fra Skolens Side med passende Strengthed controlleres, men ogsaa fra Huuslivets Side med Omhyggelighed understøttes og opmuntres, maatte foranlediges til en ved den friere Tænkning og roeligere Brug af Tiden til Forbedelse for følgende Dags Underviisning mere frugtbringende Studering; hvorfor man, i Erkjendelse af, at Forventningen om denne Forandrings Gavnlighed ogsaa bygges paa den Forudsætning, at Disciplenes Forældre og Børgere vilde drage Omsorg for, at den vundne større Fritid hensigtsmæssigen benyttes, endnu maatte tillade sig at anbefale Sagen til saadan velvillig Omhu og Medvirkning i det huuslige Liv".

Hvorefter Skoleunderviisningen begyndte Dagen derpaa, den 5 Januar 1841, med denne Forandring, den sammenhængende Formiddags-Skoletid fra Kl. 9 til Kl. 3°).

Resultatet af den i den tilbageværende Deel af Skoleaaret 1840—1841 i $\frac{3}{4}$ Aar anstillede Prøve med fornævnte Forandring af Underviisningstiden var saadant, at jeg, efter at have mod Skoleaarets Ende indhentet vedkommende Skolens Læreres Meddelelse om, hvad enhver af dem maatte have havt Leilighed til at bemærke om denne Indretnings Gavnlighed eller Ikke-Gavnlighed med Hensyn til den stadige Be-

o) Efter det nu gjældende Schema, approberet 15 Januar 1842, som blev udarbejdet paa Grund af det uforholdsmæssigt store Antal Disciple, der ved Begyndelsen af Skoleaaret 1841—1842 havde ophebet sig i 2den Cl. A og B, — der hidtil, af Mangel paa fornødent Locale, kun havde været deelt i enkelte Fag, men som da i alle Timer og Fag bleve adskilte, saavelsem ogsaa 4de Cl. A og B — er de ugentlige Timers Antal for de enkelte Classer end hyderligere reduceret. Dette Schema findes afstrykt i Progr. for 1842, ligesom det under 29 Decbr. 1840 approberede findes i Progr. for 1841.

nyttelse af den for Disciplene vundne større og sammenhængende Fritid til Forberedelse for den følgende Dags Underviisning og overhovedet en selvstændigere og fornuftigere Studeremaade, og at have udtrykkelig og i Besynderlighed udbedet mig uden al Forbeholdenhed deres Erklæring meddeelt, om og hvorvidt Nogen af dem maatte have bemærket, at den sammenhængende længere Skoletid skulde have viist sig at have havt nogen skadelig Indflydelse paa Disciplenes Aandstilstand, og om nogen Sløvhed eller Afkræftelse i de sidste Formiddagstimer skulde have givet sig tilkjende i Henseende til deres Opfattelsesevne eller Opmærksomhed under Underviisningen, kunde, efter Ordre, under 16 October 1811, om bemældte Prøves Udfald med fuldeste Overbeviisning gjøre saadan Indberetning, som følger, nemlig:

1) at det for min Deel var saa langt fra, at jeg skulde ønske den forrige Indretning tilbage, at jeg derimod troede at have erfaret, at den samlede Fritids Anvendelse og dens Indflydelse paa Disciplenes Hjemmestid og Selvvirksomhed havde givet et meget tilfredsstillende Resultat, ei alene forsaavidt angik de ældre Disciple og de høiere Classer, for hvis Bedkommende der kan være Tale om Selvstændighed, Tænksomhed og Grundighed, anvendt paa en fornuftig Studeremaade, men ogsaa om de yngre Disciple og de lavere Classer, i Henseende til Benyttelse af den større Fritid til Forberedelse for følgende Dags Underviisning; hvilken min egen Overtydning jeg havde fundet bestrykt ligesaa meget ved mine Medlæreres indhentede Erklæringer og Meddelelser, som ved Skolens ældre og forstandigere Disciples Yttringer om denne Indretning;

2) at een af Skolens Lærere i een af de høiere Classer for sin Deel havde, med Hensyn til den for Hjemmestiden og Selvvirksomheden vundne Tid bemærket, at nogle af denne

Glasses Disciple af egen Drift og uden hans særlige Tilskyndelse dertil havde læst betydelige Pensaa udenom og paa egen Haand, uagtet at denne Glasses Disciple havde haft Mere at bestille og forberede sig paa og præsteret Mere under denne Indretning end forhen; ligesom ogsaa en Anden af Skolens Lærere i den til bemældte høiere Afdeling stødende lavere Afdeling af samme Hovedklasse, men som kun i kort Tid havde beklædt sin Post ved Skolen under den deelte Skoletid, havde udtalet sig i samme Henseende om denne nyere Indretning saaledes, at han, uden at ville sammensligne begge Indretninger, erklærede at have under den nye Indretning endogsaa hos mindre begavede Disciple lagt Mærke til en Anvendelse af deres Fritid, som vidnede om en alvorlig Flid, og hos enkelte af de bedst begavede et særdeles omhyggeligt Studium af de daglige Pensaa; ogsaa han havde ladet Disciplene læse et noget større⁷⁾ Quantum end der, efter hvad han troede at vide, sædvanligen var gennemgaaet med denne Klasse;

3) at denne Indretning af Underviisningsstunden ei var bemærket at have virket sløvgjørende paa Disciplene eller saaledes, at den skulde kunne siges at have et Slags Overspændelse til Folge; hvor Disciplenes Opmærksomhed i de sidste Timer stundom kunde have været ringere eller nogen svagere Modtagelighed for den at være indtraadt, havde de indrømmet, dels at denne Bemærkning ikke var gjort ved Disciplene i Almindelighed, dels at saadan ringere Opmærksomhed ei var indtraadt i høiere Grad end tilforn i de første Eftermidd-

7) Jeg bemærker i Anledning heraf, at jeg ei kan andet end fraraade at bebyrde Disciplenes større samlede Fritid med forøget Arbeide. Det er at befrygte, at Disciplenes Hjemmeflid i samme Forhold vilde svækkes, i hvilket den uskaanomt besværedes.

dagstimer, ligesom ogsaa at Saadant ligesaa vel kunde skrives paa Tilfældets som paa Forandringens Regning;

4) at, med Hensyn til den hos Nogle herskende Mening, at den samlede Underviisningstid skulde i Besynderlighed have skadelig Indflydelse paa de yngre Disciples Aandsstilstand, de Lærere, som undervise i de lavere Classer, havde med Bestemthed erklæret, at de ei havde bemærket, at just disse Disciples Opfattelsesevne, Livelighed og Opmærksomhed da skulde have tabt sig; i hvilken Henseende jeg troede at burde bemærke, dels at Underviisningen efter hver Time har, ogsaa af andre Grunde, et Ophold af omtrent 8 Minutter, i hvilke de have Opfordring til at søge Gaarden, og desforuden, efter denne Forandrings Indførelse, istedetfor eet, tvende Frihedsquarterer, at tumle sig paa Legepladsen i, Kl. 11 og Kl. 1, dels at det var min individuelle Mening, at i alt Fald saadan sieligt Tilstand, da Aandskraften i de sidste Timer kunde være sløvet og Opmærksomheden eller Opfattelsesevnen have tabt sig, snarere maatte gjøre sig gjældende i de høiere Classer, hvor Underviisningen mere kræver Tankeindsættelse og Forstandens Anstrængelse end i de lavere Classer, hvor der er mere Spillerum for Hukommelsen og Indbildningskraften;

5) at jeg endeligen troede, ikke mere passende at kunne slutte denne min Indberetning end ved at meddele tvende mine Medlæreres Uttringer i Almindelighed om den samlede Skoletid, indeholdende, saa at sige, dens Nativitet, forud stillet og anvendelig paa enhver Skole, hvor den indføres, for at afløse den deelte Skoletid, som et Prognosticon ved Bedømmelsen af, hvorvidt den efter al Sandsynlighed vil lykkes eller mislykkes: „at, hvor Interesse for Underviisningen er vaft, og hvor Aanden, som medbringes fra Skolen, af sig selv kalder til Flid, der er det vist nok gavnligt for Eleven, at have

en samlet Tid til Selvarbejde;" „hvor Flidbaand herfter blandt Disciplene, der er det utvivlsomt, at den udvidede Arbejdstid giver Anledning til den omhyggeligere Studering, hvis adleste og bedste Frugter ere de, som, uden strax at falde i Diuene, langsomt men sikkert modnes."

Ved Meddelelsen af hvilke Øttringer jeg anbefalede den med tilfredsstillende Udfald prøvede Indretning af den samlede Formiddags-Underviisningstid til at stadfæstes til Vedblivelse fremdeles, og modtog under 30 Oct. 1841 den Kongl. Directions Resolution af saadant Indhold, at Directionen, i Følge de i denne min Indberetning meddeelte Resultater af min og mine Medlæreres Dom angaaende Udfaldet af den i Metropolitanskolen, i Henhold til Directionens Skrivelse af 29 Dec. 1840, anstillede Prøve med at henlægge Underviisningen uden Afbrydelse til Formiddag 9—3 istedetfor, som forhen, Form. 9—1 og Eft. 3—5, vel ikke kunde andet end ansee det rigtigt, at bemældte Indretning fremdeles vedbliver, dog, med Hensyn til Sagens Vigtighed og til det, at Nogle af Lærerne havde fundet det betænkeligt, allerede nu at falde en afgjørende Dom, foreløbigen kun for det da begyndte Skoleaar, efter hvis Forløb Directionen vilde see min yderligere Indberetning og Erklæring i Møde.

Under disse Forhandlinger og under Begyndelsen af denne ved Metropolitanskolen anstillede Prøve af Sagen vandt den, om ogsaa kun lidet, dog noget, større Terrain, i det Professor M. Nielsen, Bestyrer af Borgerdyds-skolen i Kjøbenhavn, ligeledes indførte den samlede Skoletid ved sit Institut, og Dr. Rector Flemmer, efter interimistisk at have faaet Underviisningstiden i sin Skoles to øverste Classer indskrænket til 5 Timer dagligen, til samme Tid med Directionens Samtykke indførte den der først foreløbigen for disse 2 Classer alene, indtil det maatte vise sig, „at vedkommende Forældre,

hvis Samvirken med Skolen her var en nødvendig Betingelse for et heldigt Udfald, vare blevne gunstigt eller i det mindste ei ugunstigt stemte for denne Forandring," og dernæst $\frac{1}{2}$ Aar derefter ogsaa for Skolens øvrige, de lavere, Classer, alt dog, ligesom ved Metropolitan-skolen, for det Første kun interimistisk. *) Dog maa jeg, i det jeg her har omtalet det noget større Terrain, som til ommaltdte Tid kunde synes vundet ved den samlede Skoletids Indførelse ogsaa i „Borgerdyds-skolen i Kjøbenhavn" af Prof. Nielsen, beklage, at dette større Terrain i Henseende til dette Institut ikke er tilgavns, men kun tilsyneladende, vundet, da det ikke var i Følge Overtydning eller forudfattet Formodning om „Gavnigheden af denne Indretning", at denne brave Mand indførte den samlede Skoletid i sit Institut, men „at han havde gjort dette Skridt, da Underviisningen ogsaa i Metropolitan-skolen var forandret til sammenhængende Formiddagstimer, og da der desaaarsag vakte hos ham en paa de sidste Aars Erfaring grundet Frygt for, at det for Forældre og en Skole, der blandt de flere lærde Skoler i samme Bye stod ene med den i Formiddags- og Eftermiddags-Timer deelte Skoletid, som Moden i Ungdommens Dine satte efter samlet Skoletid, ikke vilde blive mueligt at vække og vedligeholde den hos Disciplene for deres Dannelse nødvendige Arbejdshyst og Arbejdskraft, men at en Tilstand skulde indtræde, der var værre end Døden selv. Modstand havde indtil den Tid været Pligt; da var den, naar Skolen skulde haabe at udrette noget, bleven umuelig, og da havde enhver (hans) Betænelighed ved samlede

*) Rector Flemmer's Program for 1841, S. 5—6, hvortil jeg ogsaa tillæber mig at henvise angaaende det „Misgreb, om Noget af den Disciplene forundte Lettelse vilde tage Anledning til betydeligt at forøge deres Arbejde, ved at foresætte dem en heel Deel skriftlige Opgaver at ubarbejde hjemme." cf. Prof. Niensens Program 1841. S. 67.

Skoletimer maattet vige for Disciplenes forudseelige langsomme Død i en Skole, som i sin Modstand hverken havde den offentlige Skoles Autoritet, eller selv var i Besiddelse af Dr. phycus's eller Amphions Lyra." Prof. Nielsen havde, mælder han, meddeelt Disciplenes Forældre sin Frygt og et foreløbigt Forslag til Forandring, med kun 5 Underviisningstimer om Dagen; de fleste af de Mand, som havde erklæret sig herover, havde bifaldet hans Forslag; kun faa havde fortruffet at vedblive med deelt Skoletid; ifkun to havde ubetinget priist (tilraadet at indføre) de samlede Timer (den samlede Skoletid. ⁹⁾ Jeg skal siden komme til at yttre mig nærmere om den Character, som udtaler sig af denne, hvad jeg skal kalde den, Ubladelse om eller aldeles Misbilligelse af den samlede Skoletid, i det han dog beslutter sig til dens Anvendelse.

Saaledes omtrent stod den samlede Skoletids Sag i Skoleaaret 1841 til 1842. Vor Skole har tilbragt den hidtil forløbne Deel af det tredje Aar under denne Indretning med samme Tilfredshed som de foregaaende; vi nærme os til Udløbet af dette Skoleaar med samme Mening saavel om Gavnigheden af denne Indretning for Skolens Ungdom i intellektuel Henseende som om dens Uskadelighed for den i fysisk og psykisk Henseende; og jeg har ingen Anledning til at drage i Tvivl, at jeg i Sandhedens Medfør vil, ved Skoleaarets Ende, finde Stof tilfulde til at gjøre til den Kgl. Direction en ligesaa tilfredsstillende Beretning om dens Resultater i dette Skoleaar som i de forrige. Vi ville see, hvad det indevarende Aar, 1843, har bragt med sig udenfor Skolen for eller imod den samlede Skoletid.

Rector ved Bordingborg lærde Skole Dr. Lange har under 27 Febr. d. A. i et Inserat i Bladet "Fædrelandet"

⁹⁾ Prof. Niensens Program for 1841. S. 65.

under Overkrift: „om samlet Skoletid“ ¹⁰⁾ erklæret sig for en saakaldet Modification af denne Indretning eller en modificeret samlet Skoletid, til hvis Indførelse i bemældte Skole han da stod i Begreb med at ville begjære den Kgl. Directions Indvilligelse. Denne Modification er i et kort Omrids med Forfatterens egne Ord omtrent følgende, at den samlede Skoletid af Rector Lange skulde indføres alene for Disciplene i Skolens øverste Klasse, „hvilken Classes Discipline han i Almindelighed alene anser for modne til at benytte samlet Arbeidstid,“ i hvilken Henseende han i denne Anledning ytrer „at gaae ud fra den Overbeviisning, at samlet Arbeidstid – paa Skolen og hjemme, – thi det ene kan ikke gives uden det andet – er et Gode, naar det tildeles i et passende Maal, og kun til dem, som have legemlig og aandelig Modenhed til at bruge den. Som Maximum af samlet Skoletid antager han 6 Timer dagligen (men ogsaa som minimum), der dog hvergang skulde overføres i to ulige Dele ved Indskydelse mellem den fjerde og femte Læsetime af en syvende Time, der to Gange ugentligen anvendtes til Gymnastik, to Gange til Sang, og endelig to Gange stillede til Disciplens frie Disposition, saaledes at det dog aldrig tillodes ham i disse Timer at hensesidde i Classen; og desuden skulde imellem første og anden og imellem anden og tredje Læsetime 5 Minutter, imellem tredje og fjerde 10 Minutter, endelig imellem femte og sjette 5 Minutter, altsaa i alt 25 Minutter dagligen gives Disciplen til Recreation.“ Hvad angaaer de 2 Timer, som saaledes af Rector Lange i den 7de Time dagligen foreslaaes stillede til Disciplenes frie Naadighed, da mener jeg, at det vilde være hensigtsmæssigere, at dele disse 2 Timer som Tillæg til den gymnastiske og Sang-Underviisningen, som derved

¹⁰⁾ Fædrelandet Nr. 1177, 1843, S. 9450–52.

vilde faae hver 3 Timer ugentligen, en Anvendelse, som vilde være saa meget tjenligere, hvor denne Overfjærelse af den øvrige Underviisning, ved samlet Skoletids Gjennemførelse i sin Almindelighed, gjordes gjældende for en Skoles Classer tilhobe.

Vi have i det Foregaaende seet, at det ogsaa tildeels var med et Slags saadan Modification at Rector Flemmer begyndte Indførelsen af samlet Skoletid ved Frederiksborg lærde Skole, dog med den Forskjel, at Dr. Flemmer indførte den for de to øverste Classer i Skolen, den halve Skole, og, naar han ikke strax indførte den ogsaa for de to lavere Classer, da skede dette ikke, fordi han „satte nogen Mistillid til de Skolemands ¹¹⁾ Erfaring om dens Gavnlighed for deres Skoler, hvor denne Indretning havde bestaaet i flere Aar, uden at man der havde følt nogen Ulempe af den, ikke engang i de lavere Classer, hvor der dog snarest kunde være nogen Grund til at befrygte, at Disciplene deels vilde blive lidt sløve i Slutningsstimerne, deels ikke rettelig forstaae at bruge den lange Eftermiddag, men fordi han ansaae det for gunstigt, at vedkommende Forældre maatte først blive gunstigt stemte for denne Forandring, naar de i nogen Tid saae den indført i de høiere Classer, og der enten bære gode Frugter eller dog ikke bevirke følelige Ulemper.“ ¹²⁾ Rector Flemmer indførte den $\frac{1}{2}$ Aar derefter ogsaa for de lavere Classer og som en almindelig Indretning for hele Skolen. Hos Rector Lange, der indførte den kun for $\frac{1}{4}$ af Skolen, var Ikke-Indførelsen af den samlede Skoletid ogsaa i de lavere, de øvrige $\frac{3}{4}$ Classer grundet i en bestemt Mening om, at dens Indførelse der vilde være mislig, ikke vilde være et Gode, altsaa

¹¹⁾ Krarup, B. A. Bergen og Mariboe.

¹²⁾ See ovenfor S. 14. cf. Flemmers Progr. 1841, S. 5.

et Dube, ¹³⁾ saa at han, ved denne Anskuelse af Sagen, skjøndt han ikke nægter, „at Ideen om samlet Skoletid indeholder noget Godt og Fornuftigt, som han, ved at indføre den i sin Skoles øverste Klasse, vil benytte,“ maa betragtes som fremtrædende mere i Ugunst end i Gunst af den samlede Skoletid. Hvilket tilkjendegiver sig endnu tydeligere, i det han, som vi i det Følgende ville faae at see, ligesvem erklærer, „saavidt Talen maatte være om en Gjennemførelse af samlet Skoletid i dens hele Almindelighed, (gjennem alle Skolens Klasser) at underskrive alle de af Mag. Rector Ingerslev i hans energiske Protest mod den samlede Skoletid fremførte Indvendinger og Betænkeligheder.“

Om denne her saakaldte „energiske“ Protest, som er fremkommet ligeledes i „Fædrelandet,“ ¹⁴⁾ under Overskrift: „om den i adskillige Skoler indførte Henlæggelse af den hele Skoletid til omtrent 6 umiddelbart paa hinanden følgende Formiddagstimer,“ dat. Viborg, d. 30 Jan. 1843, er det, vi nu skulle tale. Dog troer jeg for de Læseses Skyld, som ei forud maatte have gjort nærmere Bekjendtskab med sidstnævnte Inserat i „Fædrelandet,“ denne Materie angaaende, foreløbigen og strax at burde bemærke, at denne Opposition imod den samlede Skoletid af Rector Ingerslev deels blot underkaster de gamle Indvendinger, som fra Begyndelsen af og strax bleve gjorte imod denne Sag, en ny Drøftelse, deels, naar jeg undtager den ene Punkt, hvori han yttre sin Mening, som ogsaa er en gammel Mening, om den formeentlige store Skadelighed „af den lange Tid, i hvilken Disciplene maae sidde

¹³⁾ Om de hre Uleiligheder, som ville være forbundne med Udførelsen af samlet Skoletid for een Deel af en lærd Skole og ei for den anden Deel, har jeg ovenfor yttret mig, S. 6.

¹⁴⁾ Fædrel. Nr. 1155, S. 9269—9274.

paa Skolen, beres Stillesiddende der i 6, stundom 7, Timer efter hinanden," hvorom han vistnok yttre sig, som vi siden ville komme til at see, i temmelig stærke Udtryk, heelt igjennem udtaler sig i det roelige Sprog, som egner sig for Sandhedens Undersøgelse. Men jeg opsætter at omtale denne Punct, baade fordi den er den sidste Deel af Rector Ingerslevs Afhandling og den vigtigste og meest effectgjørende Deel af Samme, og synes af ham selv at være omhandlet med en vis Forkjærlighed, til Slutningen af disse mine Bemærkninger i Anledning deraf. Jeg troer ligeledes, for ei at blive vidtloftigere i denne Materie, end jeg anseer det for aldeles nødvendigt for min Hensigt, (at give et nogenlunde fuldstændigt Overblik over denne Materie, saavidt dens Behandling i vor Litteratur er blevet mig bekendt), at kunne forbigaae i denne Anledning at omtale saadanne Motiver i denne Sag, som jeg anseer for at være uvæsentlige og altfor smaalige, til at de skulde kunne komme i nogen Betragtning ved saa vigtig en Sags Afgjørelse, som den samlede Skoletid er og maa erkjendes at være. Jeg mener saadanne Spørgsmaal, som, om det maatte synes nogle vedkommende Forældre, at deres Sønner ved denne Forandring vilde faae for megen Fritid, der kunde falde Nogle til Besvær, som hellere maatte see Skolen paatage sig og bære Byrden af Opsynet med deres Børn, — om Disciple, som have lang Skolevei, kunde ved den ene eller den anden Indretning hindres fra at nyde deres Middagsmad i Høe, eller vedkommende Forældre ved Forandringen foranlediges til at gjere Forandring i deres Middags-Episetid, for at deres Børn ved Bordet kunde slutte sig til deres Familier, eller overhovedet „om den hele Indretning af samlet Skoletid skulde synes at staae i saadan Strid med den hele Levemaade i Provindsstaderne, at den for deres Vedkommende virkelig maatte have i denne Henseende

næsten Alt imod sig," o. a. d. Jeg mener, at, ligesom i Hovedstaden mange Forældre, som, medens deres Børn vare ganske smaae, om Sommeren laae paa Landet, siden, naar deres Børn naaede den Alder, at de skulde besøge Skolen, ikke toge i Betænkning at gjøre saadan Forandring i deres Levemaade om Sommeren, at de indskrænkede deres Sommerophold paa Landet til Løverdags-Eftermiddag og Søndagen, og endnu mindre kunde falde paa at føle sig besværede derved, om de skulde for deres skolebesøgende Børns Skyld udsætte og forandre deres Middagstid, Provindstædernes Beboere saaledes ogsaa gjerne kunde finde sig i nogen Forandring i deres Middagstid og Middagsføvn, dersom Indretningen af den samlede Skoletid skulde for dem medføre saadan Nødvendighed.

Jeg gaaer derfor, uden nærmere at berøre disse smaae ligere, næsten alt for huuslige, Anliggender, som Dele af denne Sags Betragtning, over til det, som er vigtigere og som er Hovedsagen i Rector Ingerslevs Opposition imod den samlede Skoletid, hvilket jeg troer at kunne henføre til følgende trede Puncter.

Den første af disse tre vigtigere Indvendinger, som indeholdes i denne Opposition, er den, „at Skolens Lærere ved at undervise i 4 til 5 Timer efter hverandre maae i de sidste Timer tabe noget i deres Underviisnings Liv og Friskhed“. Dette er en Paastand, som unægteligen maa erkjendes i Almindelighed at være sand og rigtig; og Sandheden i saadan Henseende bør jo bedømmes efter det, som er det Almindelige, ei efter Undtagelserne. Om ogsaa enkelt Lærer og den yngre Mand, uden at føle sig affræftet ved saadan Anstrengelse, kan undervise 4 til 5 Timer efter hverandre i Følge, er dette noget, som der ei kan gjøres Regning paa i Almindelighed, og jeg holder for, at det, naar en Lærer i 2, høit 3, Timer

har underviist med Liv og Kraft, og saaledes, at han ei alene selv har talet med saadan Fynd, som er fornøden for at holde Disciplene i Aande og tilbørlig Opmærksomhed, men ogsaa uafsladeligen holdt dem til at tale og svare saa høit og lydeligt, som de altid bør tale og svare, for at blive forstaaelige baade for Lærer og Meddisciple, og naar han i al denne Tid tillige har havt at gjøre med at holde saadan Orden i sin Klasse, at Disciplene ei ved Uvaner af nogetfømhelst Slags, som gjøre Brud paa den nødvendige Stilhed og Rolighed, og som især i de lavere Classer paa en Sindet fortrædigende Maade gjøre sig gjældende, forstyrre Underviisningen, vil høre til de store Sjældenheder, at en Lærer ei i en fjerde Underviisningstime, ja vel stundom i en tredie, skulde føle sig træt og have tabt noget af det Liv, som bør og maa besjæle Underviisningen, naar den skal fortjene at kaldes rigtig god. Men her er jo ogsaa Raad imod Uraad, og Rector Ingerslev angiver jo selv Raadet, naar han siger: „dersom man gav Lærerne „Mellemtimer“ da vilde dette Dnde være afhjulpet“. Ja, vist nok ville, som Rector J. med Henvisning til Dr. Stemmers Program 1842, S. 55, bemærker, Lærerne af Grunde, som en Rector vel kunde ønske at rette sig noget efter, ei gjerne have Mellemtimer; men enhver brav og fornuftig Lærer foier sig uden Banskfelijkheid efter Omstændighederne, og jeg troer at vide, at Rector Dr. Stemmer uden Banskfelijkheid har kunnet sætte denne Regel igjennem og strengt overholde denne Orden ved Frederiksborg Skole. Det i Almindelighed reglementerede Time-Antal for Lærerne ved de lærde Skoler er jo omtrent 24 Timer ugentligen, $\frac{1}{8}$ deraf 4 Timer dagligen, hvoraf den fjerde daglige Time for enhver Lærer uden Ubillighed maa kunne være at tillægge ham efter en Mellemtime, eller i alt Fald efter den Gymnastik- eller Sang-Underviisningstijne, der saa aldeles rigtigt baade er,

saavidt jeg veed, fra Begyndelsen af den samlede Skoletids Indførelse i „Borgerdydskolen i Kjøbenhavn“, af Prof. Nielsen regelmæssigen lagt ind imellem den øvrige Underviisningstid ¹⁵⁾, og saaledes, som vi ovenfor have seet, er foreslaaet af Rector Lange for Bordingborg lærde Skole, og som deels allevegne maatte, hvor ei særdeles Omstændigheder ¹⁶⁾ skulde være til Hindrer derfor, visses fulgt ved Affattelsen af Lectionschemaet, deels kunde ved den Kgl. Directions Myndighed, ved de aarlige Lectionschemaers Approbation, anordnet fulgt som Regel. Jeg skulde imidlertid troe, at der kunde være Grund til at foreslaae, at den ommældte Overstjærelse af Underviisningstidens daglige 6 Timer, ved samlet Skoletid, ved den for Gymnastik- og Sangunderviisningen reglementerede 7de Time dagligen, maatte, hvor den indføres, finde Sted efter den tredie daglige Underviisningstime, (ei, som Hr. Rector Lange foreslaaer, efter den fjerde) altsaa imellem den tredie og fjerde Time, ogsaa af den Grund, at det saaledes aldrig kunde blive Tilfældet, at nogen Lærer vilde komme til at undervise i flere end i det højeste tre paa hverandre umiddelbart følgende Timer a Gangen. Og er der saaledes i Henseende til denne første Punct af Rector Ingerslevs de tre vigtigere Indvendinger imod samlet Skoletid ei alene Raad imod Uraad, men

¹⁵⁾ Prof. Niensens Prog. 1841, S. 66.

¹⁶⁾ Ved Metropolitanskolen har denne i sig selv i Almindelighed anbefalelsesværdige Overstjæring af den samlede Skoletid hidtil ei kunnet komme til Anvendelse. Skolens Talrigbed i Discipel-Mantal (100), Døses Fordeling i Partier baade i Gymnastik og Sang, (hvortil bruges 10 Timer ugentligen) endeligen den lange Vej fra Skolen til Svømmestedet (Gammelhelms), hvortil medgaaer hver Gang $\frac{1}{2}$ Time, gjør det her vanskeligt at faae denne Gjennemsnits-Time indrettet.

fely gode Raad ere her ei dyre; og det vil, at jeg skal bruge Rector Langes Ord i Slutningen af hans ovenomtalte Inferat i „Fædrelandet“, S. 9452, „hvad Hensynet til den rette *Deconomie med Lærernes Kræfter* angaaer, ved denne Begrændsning af *Skoletidens Samling*, ikke være vanskeligt, at ordne *Læsetimerne* saaledes, at ingen Lærer faaer flere *Timer* efter hverandre, end han med *Kraft* kan bestride“.

Den anden og næste af Rector Ingerslevs her fremsatte *Dyppositions* vigtigere *Puncter* angaaer den af den samlede *Skoletids* *Forsvarere* i *Særdeleshed* fremhævede og urgerede *Grund* for bemældte *Indretning*, paa hvilken de alle som een lægge fortrinlig *Vægt*, og som Rector Ingerslev selv erkjender at maatte være aldeles væsentlig, den *Grund* "at der i den sammenhængende *Arbeidstid*, som *Disciplene* derved erholde, er ganske anderledes *Forslag* end i den deelte, de ved deelt *Skoletid* have, at de derfor bedre og dog lettere kunne fuldende deres *Arbeide* ved hiin end ved denne", at deres *Selv-* *virksomhed* saaledes ved mindre *Anstrengelse* forøges, og at de derved vinde mere *Tid* baade som *Fritid* og som *Arbeidstid*. Det er mærkeligt, at selv denne saa indlysende, ellers saa eenstemmigen anerkjendte, *Grunds Sandhed* og *Forestillingen* om, „at der i en sammenhængende *Arbeidstid* kan udrettes *Mere* end i en deelt *Arbeidstid*“, af ham betvivles. Jeg vil ikke tale om, hvorledes Hr. Rector Ingerslev her saa ganske overseer det store *Gode* ved samlet *Arbeidstid*, at *Disciplen* ved den lærer, for at jeg skal bruge *Cand. Bohrs* Ord herom (*Fædrel. No. 1167*, første Side), at lægge en *Plan* for *Anvendelsen* af sin *Arbeidstid*, og just derved, at han har et større *Udnytt* af den til sin *frie Raadighed*, kan skaffe sig et *Slags* *Dwelse* i med *selvstændig*, roelig og *uafbrudt* *Virksomhed* at bevæge sig indenfor visse *Grændser*

og at beherske sin Tid, - at han, som Rector Lange udtrykker sig herom (Fadrel. 1177, S. 9450), ved sin hele Individualitet og ved sin naturlige Trang til Frihed og Udspredelse, kan lære at finde sig tilrette ligeoverfor en given Fleerhed af heterogene Arbeider. Men det hele Raisonnement, hvorved Rector Ingerslev, efter at have bemærket, hvad ingen nægter, „at der gives mange, især Børn og unge Mennesker, som ei kunne, uden at trættes, uden at behøve Afsværling og Hvile, syse med Aandsarbeide 4 til 5 Timer efter hverandre,“ søger at bevise, „at en Discipel lettere vil fuldende det samme Arbeide (d. e. lære de samme Lectier) i 2 og 2 Timer, med noget Mellemrum, end i 4 sammenhængende Timer“, - at der udfordres hos ham større Anstrengelse af Aandskræfter, for (ved samlet Arbeidstid) at lære 5 Lectier saaledes, at han paa een Gang skal kunne gjøre Rede for dem, paa een Gang kunne dem, end naar han skal (kan) gjøre Rede for dem til to forffjellige Tider, fordi, i første Tilfælde, det Hele skal læres og fastholdes paa een Gang, i dette (i sidste Tilfælde) derimod Sjelen kan lade de Bensa, for hvilke der allerede er gjort Rede, falde (hvilket Rector J., i en Note hertil, bemærker, ikke at være det Samme, som at glemme¹⁷⁾), og derimod concentrere sin Virksomhed paa det Tilbagestaende“, dette hele Raisonnement, siger jeg, synes at have for Die blot en Udenadslæren, vunden alene ved Huskommelsen, en Lectielæren, vunden uden Tanke ningens og Forstandens Deelagtighed, beregnet alene paa, til et vist Klokkeslet, at give det saaledes formeentligen Lærte fra sig, at opremsse det, uden Tanke om at tilegne sig det

¹⁷⁾ Hvad betyder da dette falde? det maa da vel være en saadan Sjelens Tilstand, hvori det formeentligen Lærte hverken huskes eller glemmes, hvori det svæver for Sjelen sem i et Slags Halvmærke, en Tilstand, der dog ei er synderligen priisværdig.

for en længere Tid, end den, hvorpaa er gjort Regning. Jeg kan dog ikke troe, „at den Nøiagtighed, som vore Skolars hele nuværende Indretning og Forhold gjøre til en Hovedfordring“¹⁸⁾, skulde bestaae i noget Saadant. Den sande og rette Læren bekyrder sig ikke om, hvor lang Tid der forløber imellem Disciplens Arbeidstid, hvori han forbedrer sig, og Lærerens Examinationstid, da han skal gjøre Rede for det Lærte¹⁹⁾. Det kan ikke nægtes, at der gaaer mere

¹⁸⁾ Gfr. Fædrel. No. 1155, S. 9368.

¹⁹⁾ Det er en ganske interessant Anekdote, characteriserende dette Slags Udenatstæren, som Thiersch i sin bekjendte Veg: „Ueber gelehrte Schulen, München 1826, (1 B., 3 Abthl. S. 286)“ fortæller, for at characterisere Uafseltheden af denne Lectiælæren, „der“, som han siger, „alligevel kun alt for ofte er Skolens Vicmeed og det Maal, hvormed der af- og tilmaales den“.

„En nu afdød Lærer ved Studieanstalten her, en Mand af stor Lærdom og mange Kundskaber, men som Andre en Slave af den sædvanlige Læremaade, havde foredraget almindelig Historie og ved Slutningen af sit Foredrag efter gammel Skik tilsagt en Examen, for at komme efter, om hans Tilhørere nu havde lært Historie. Den dertil flere Uger i Forveien fastsatte Dag kom; Tilhørerne havde, som sædvanligt, flere Gange gjennemgaaet eller, som det her heber, indstuderet deres Hefter; men der var femmen deres Lærer en Hindring i Veien, og ved Forelæsningsens Ende, istedet for at anfille den Examen, som de unge Menneffer havde belavet sig paa, tilkjendegav ham dem, at han var nødsaget til at udsætte den i otte Dage. Hverpaa udbredte sig blandt den forundrede Mængde en almindelig Bevægelse, hvortil endeligen Een af dem, som havde mere Mod end de øvrige, i det han reiste sig op, udtalede Marsagen, sigende: „Ja men, Hr. Professor! saa længe kunne vi ikke hufte det“.

Dette Beviis for, hvorledes ogsaa andre Skolemænd, og det berømte lærde Mænd, bele min Foragt for denne daarlige Lectielæsen, kan jeg ikke bare mig for at forstærke ved følgende Anekdote om vor berømte Rector, Professor Worm i Hersens, hvilken Anekdote er mig meddeelt af een af denne Mand's Disciple saaledes.

Tid med for den Discipel, som lærer ved Forstanden og Tænktningen, end for den, som lærer alene ved Hukommelsen; men det Mere af Tid, som gaaer, i Forstningen, med for hiin, er ingenlunde tabt; det er en Capital, som i Tiden betaler sig med Rente og Rentens Rente ved den Mandens Uddannelse, som den skænker Disciplen, og som siden saa rigeligen lønner sig, i det den letter ham ethvert Arbejde, han gaaer i Møde med at lære, idet den giver ham Lyst og Mod til at tage fat derpaa, giver ham Kræfter til at trænge sig ind i det, og at gjøre sig til Herre over det, som sin rette Eiendom, der ei svigter ham, naar Tiden, ventet eller ikke ventet, kommer, da han skal bruge sin paa denne Maade erhvervede Eiendom.

Saare rigtigt bemærker derfor ogsaa Cand. Bohr i sin Kritik over denne, Rector Ingerslevs, Opposition imod den samlede Skoletid, som han, under 24 Febr. d. A., under Overskrift: „I Anledning af Rector Ingerslevs Artikel i Fædrelandsdet Nr. 1155, o. s. v.“ har nedlagt i Fædrel. Nr. 1167, S. 9365—70, at, naar Rector J. anklager den samlede Arbejdstid som skadelig, „fordi der udfordres en større Anstrængelse af Mandskræfter til, at Sjelen i en given Tid skal kunne (S. 9369) tilegne sig med Sikkerhed noget Vist, for at lære 5 Lectier saaledes, at der paa een Gang skal gjøres Rede for dem, end naar der kan gjøres Rede for dem til 2 for-

Profesor, Rector Ole Worm pleiede, naar een eller anden Discipel, som ikke svarede godt, undskyldte sig med, „at han havde læst saa meget paa denne Lectie, og at han kunde den, da han var hjemme“ at yttre sig saaledes: „Klodrian! det er med dig, som med Bondedrengen, der kom løbende til sin Skolemeester og raabte: „aa Skolemeester! hør nu nu i mi Leis, imens a kan en!“

ffjellige Tider," da ligger netop deri en Erkjendelse af den samlede Arbejdstids Fortrin for den deelte. „Thi," siger han, og jeg tager ikke i Betænkning her at anføre hans Argumentation med hans egne Ord, saa meget mindre, som den er nedlagt i et Blad, der ikke kan gjøre Regning paa at være i enhver Skolemands Haand — „at lære en Lerie, bør ikke blot tages i en extensiv Forstand om den Fremgangsmaade, der ved Hukommelsen tilegner sig et vist Stof, men ogsaa i intensiv; den egentlige Læren af en Lerie bør være en Tilegnelse af Lerien; det Lærte maa blive til Kjød og Blod, maa fuldeligt gaae over i Disciplens Sjæl og slutte sig, som noget eensartet, til det allerede Modtagne. Disciplens Bevidsthed om, at han paa een Gang har et større Antal Leries at lære, at han skal gjøre fuldstændigt og nøiagtigt Rede derfor, uagtet et længere Tidsrum ligger imellem Forberedelsen og Overhøringen, vil saaledes være ham en Anviisning til at forberede sig paa den rette Maade, vil banlyse den tumultuariske Læsning, hvilken Rector S. selv omtaler som saa skadelig. Betydningen af den samlede Arbejdstid vil for Drengen ikke ligge deri, at han har en samlet Tid til at lære sine flere Leries i, men deri, at han faaer Tid til at samle sig i sin Fritid og har vundet en større aandelig Røe." ²⁰⁾ Og ligesaa rigtigt viser Cand. Bohr det Ugrundede i den ogsaa af Andre yttrede Frygt for Skadeligheden af den samlede Arbejdstid om Eftermiddagen, som medførende en unaturlig og alt for stor Anstrengelse for Ungdommen, ved at bemærke, „at det jo ikke er nødvendigt, at Disciplen, fordi han har en samlet Fritid at arbejde i, derfor i denne Fritid uafbrudt skal besjæftige sig med Forberedelse til Skolen; han kan jo efter eget Skjøn afverle med sin Besjæftigelse i denne Retning eller indskyde en Forfriskningstime derimellem, — at, om ogsaa denne

²⁰⁾ S. 9367.

Forberedelse uafbrudt fortsattes, selve Afvoerlingen af Læregjensstandene dog vilde være en Forfriskning, og at i alt Fald denne Forberedelse om Eftermiddagen vilde henføre denne Bessjefstiggelse til sin rette Tid, og saaledes forebygge for stor Anstrenghelse. I øvrigt har den her omhandlede Mandens Anstrenghelse, for at lære Nere paa eengang, og at lære det tilgavns, ved Læufningen og Forstanden, i Modsatning til at lære det Samme stykkeviis, ved Hufommelsen alene, og at overhøres deri stykkeviis, af Rector J. paaflaget som uskadelig, intet at gjøre med den Lorinsenske Sag eller Strid, der angik noget ganske Andet, nemlig vor Tids Megetviderie i og for sig selv, den Polyhistorie, som vist nok paa en meget betænkelig Maade characteriserer Tiden i vore Dage. Den Mandens Anstrenghelse, som udfordres for ved Læufningen at forstaae en Ting tilgavns, er en uskadelig Anstrenghelse, en aldeles uestergivelig Fordring til Enhver, som vil give sig af med Studeringer, hvortil Ingen, invita Minerva, bør opmuntres, Ingen, om det var mueligt, burde tilstedes Afgang. Og Rector Js. Advarsel paa dette Sted, „om at være forsigtig med enhver Foranstaltning, hvorved dette Onde foreges istedenfor at afhjælpes,“ er her aldeles uretteligen og uden Foie anbragt.

Vi komme nu til den tredje og sidste af den Jagerslevske Oppositions vigtigere Indvendinger, den Betænkelighed, som enhver forstandig og besindig Mand nødvendigvis har maattet gjøre sig, og som enhver saadan Mand længe og tidt og ofte har gjort sig, - forend han besluttede i Underviisningstiden at indføre en Forandring som den samlede Skoletid, nemlig, om en saa lang, saakaldet uafbrudt, Underviisningstid maatte være Skoleungdommen tjenlig, eller om ei en Stillestøden i 5 til 6 paa hverandre umiddelbart følgende Timer, og det under fortsat Bessjefstiggelse med aandeligt Arbejde, høist rimeligen maatte antages at ville blive svækkende og ødelæggende

for Ungdommens Sundhed baade paa Sjæl og Legeme. Ja det er denne Betænkelse, som saa længe affholdt tænkende Mænd, der dog snart maatte faae Sinene op for de mange gode Sider, der tale for denne Indretning, fra at skride til dens Indførelse, ja holdt dem i flere Aar fra at gjøre dette alvorlige Skridt. Det faaer ved Rector Ingerslevs Maa- de her at fremtræde paa imod denne Indretning, næsten Ud- seende af, og vil vist nok af mange „Fædrelandets“ Læsere, der ei kjende videre til Sagen, være forstaaet saaledes, som om Rector I. var den første og eneste, der havde betænkt Sagen i denne Retning; og det er neppe saa langt fra at kunne ansees for en Grovhed, naar han ganske ligefrem sig- ter dem, som have indført denne Indretning i deres Skoler, for at have gjort dette Skridt, „uden først at have un- derkastet denne Foranstaltning den omhyggeligste Prø- velse.“²¹⁾ Jeg kjender ei de Stadier, under hvilke den sam- lede Skoletid, som Gjenstand for Døftelse og Dervervelse, er skredet frem og har udviklet sig i det Krarupste (April 1836), Mariboeste (Febr. 1837) og v. Westenske (August 1838) Insti- tut; men jeg tvivler ikke paa, at den ogsaa der er gaaet sin Gang frem med behørig Besindighed. At den har udviklet sig og er skredet frem under roelig og besindig Dervervelse i de lærde Skoler, hvor den efterhaanden er bleven indført, er, troer jeg, noksom bekjendt af Skoleprogrammer og paa anden Maade. Kan det vel omtvivles, at der, naar det gjælder om at bestride en saa vigtig Indretning og Forandring i Un- dervisningstiden, og at modarbejde dens videre Indførelse, ligesaa vel kræves roelig og besindig Dervervelse, som, naar det gjælder om at arbejde for dens Indførelse? Mon den, hvis Raisonnement blot er baseret paa aprioriske Grunde,

²¹⁾ S. 9273, Lin. 3 fra Enden, l. c.

og som, støttende sig paa disse, aldrig prøvede at indføre den samlede Skoletid, om ogsaa kun for at iagttage dens Resultater, har mere Erfaring at bygge paa, som Opponent mod den, end den, som, efter omhyggelig Overveielse og i redelig Hensigt har indført den, i det mindste for at prøve den, og med samvittighedsfuld Opmærksomhed giver Agt paa dens Resultater, og, ledet af denne Agtpaaagivenhed, anvender saadanne Hjælpemidler og Forsigtighedsregler, som oprigtig og fri Bedømmelse af Omstændighederne giver Anledning til? ²²⁾

Saaledes udtaler Rector J.'s særdeles Betænknelighed ved denne Indretning sig. „Jeg vil, indtil jeg af Sagkyndige faaer en motiveret Erklæring om det Modsatte, stedse ansee samme (den samlede Skoletid) for at ville have en fordærvelig Indflydelse paa Ungdommens og derved paa de kommende Slægters Sundhed, for at ville virke enerverende og svækkende paa samme.“ ²³⁾

Vi have her en Erklæring af Rector J., som Læseren, i hvor imponerende end det Sprog er, hvori den udtaler sig, og hvor meget end det den i „Fædrelandet“ Nr. 1177 tillagte Prædicat af en energisk Protest kan virke i Faveur af den, kan, da den dog ei er andet end enkelt Mand's subjective Mening, tage sig meget let. Det var en lignende Subjectivitet, lignende Overspændthed i Forestillingen om denne Indretnings Skadelighed paa de kommende Slægter, der udtalte sig i Prof. M. Nielsens Uttringer i hans Program 1841, S. 65 og 71; men Sagen blev der slet ikke Gjensstand for nogen Drøftelse af Motiverne. Rector J. vil have en motiveret Erklæring af Sagkyndige om samlet Skole-

²²⁾ See l. c. S. 9274. §. 1—3.

²³⁾ l. c. S. 9273. §. 1—6.

tids Uskadelighed; førend han faaer denne, vil han ei forlade sin Mening om dens fordarvelige Indflydelse paa Ungdommen baade af den nuværende Slægt og de kommende Slægter. Og saa jeg vilde have en saadan (og det en, saavidt mueligt, tilstrækkeligen) motiveret Erklæring af Sagkyndige, førend jeg skred til at foranledige den samlede Skoletid indført i Metropolitanskolen; og jeg fik den, som jeg i det Foregaaende har bemærket; thi jeg søgte den ad de Veie, paa hvilke dens Erholdelse var muelig, af dem, jeg da ansaae og endnu anseer for de rette Sagkyndige, af Skolemænd, i hvis Instituter denne Indretning i flere Aar havde været indført, prøvet og med Opmærksomhed paaagtet i sine Virkninger. Rector J. søger den Erklæring, han gjør til en Betingelse for en Forandring i sin Mening om denne Indretning, ad ganske andre Veie. „Han vil have en motiveret Erklæring i denne Sag efter det Resultat, hvortil en omhyggelig Drøftelse af den ved et tilstrækkeligt Antal af Mænd, som ere competente til at døømme derom, maatte føre“. Altsammen meget ubestemte Fordringer. Thi hvad er for Rector J. en motiveret Erklæring? Hvad en omhyggelig Drøftelse af Sagen? Hvad er i hans Dine i numerisk Forstand det tilstrækkelige Antal Mænd? og hvilke de Mænd, han vil erkjende for competente Dommere i Sagen? Skolemænd, (som jeg ikke nægter at ansee for de kompetenteste Dommere, baade fordi de maae antages at have en umiskjendelig Interesse for Sagen, og fordi de have af alle den største og bedste Leilighed til at iagttage denne Indretnings Resultater) synes han ikke just at være gunstigt stemt imod i denne Sags Bedømmelse. J. Henseende til hvad han ytrer at have været medvirkende Bevæggrund for ham til at bringe denne Sag paa Bane, „og saa at ville henveide omhyggelige Forældres Opmærksomhed paa den, og bede dem at iagttage, hvad der i denne

Hensjende, i deres Kreds, maatte forekomme dem", er jeg aldeles enig med ham, dog under den Forudsætning, at disse omhyggelige Forældre ere, hvad ikke alle Forældre ere, tillige forstandige, besindige og retsindige Mænd og Forældre. De Mænd, fra hvem Rector J. især har til Hensigt at fremkalde Ytringer af deres Anskuelser om denne Sag, ere Læger, indsigtsfulde og erfarne Læger²⁴⁾; det er især fra disse han beder den Kgl. Direction for Universitetet og de lærde Skoler at ville indhente Erklæringer og sege at tilveiebringe saadanne Oplysninger, paa hvilke en saavidt mueligt bestemt Mening herom kunde bygges". Jeg har al Respect ogsaa for erfarne og indsigtsfulde Læger; men det torde vel hændes, at de fleste Læger, som kom til at dømme herom, kunde blive i denne Sag blotte, bare Theoretikere; og saadanne Lægers Mening og Botum vilde jeg ikke lægge stor Vægt paa, naar de ei tillige vare Forældre, d. e. havde Sønner eller havde havt Sønner i en lærd Skole, hvor den samlede Skoletid var indført, og som Forældre vare og havde været tillige forstandige, besindige og retsindige Mænd og Forældre. Men med Rector J. ere vi endda lige nær: „thi den af ham antagne skadelige Virkning (af den samlede Skoletid) vilde efter hans Mening først med nogen Sikkerhed kunne eftervises efter et Par Generationer, naar de, som havde besøgt Skolen med sammenhængende Skoletid, vare blevne Mænd; før kan der neppe dømmes derom, heller ikke efter Ufælde". Der staae vi da midt i det. For at den Erklæring, han forlanger sig meddeelt, som en Betingelse for at give Slip paa sin nuværende

²⁴⁾ Rector Ingerslev har allerede 4, skriver fire, saadanne Læger i Baghaanden. S. 9274. Act. **. Han synes vel meget at sætte Priis paa det numeriske Facit i denne Materies Bedømmelse.

Mening om den samlede Skoletids Skadelighed, Fordærvelighed, enerverende, svækkende, sløvgjørende Virkning paa Ungdommen, Fremkaldelse af Mandskræftenes Overspændelse og unaturlige Incitation, Nervesystemets Pirring (Pirrelighed) og Forstyrrelse af dens hele naturlige, legemlige og sjælelige Tilstand, som vel for en Tid kan vise sig som et forhøiet Liv og en større aandelig Bevægelighed, men som siden, ligesom enhver anden Exaltation, medfører Slappelse og Sygelighed, som vel maaskee ikke forarsager Individets tidlige Død eller nogen positiv Sygdom, i det mindste ikke for det Første, men som gjør ham gammel for Tiden, og hvis sørgelige Følger først i den kommende Slægt ret ville vise sig²⁵⁾ – for at denne Erklæring, siger jeg, kan være i hans Dine (tilstræffeligen) motiveret, maatte den tillige være baseret paa en Attest „fra den Tid, da der først kan være Tale om Erfaring“, („thi endnu kan der ei være Tale om Erfaring“), fra de næstfølgende tvende Generationer, „naar de unge Mennesker, der have besøgt Skolen med sammenhængende Skoletid, ere bleve Mænd“.

Rector J. har, som det synes, gjort Opfyldelsen af den af ham satte Betingelse for en fuldkomment gyldig, en tilstrækkeligt „motiveret Erklæring“ noget vanskelig, om ikke umuelig for de Læger, fra hvilke han venter sig den udstedet; og han vil selv komme til at bie en Stund paa at faae den; ei at tale om, at, dersom Sagen virkelig skulde være i den Grad farlig, som han søger at gjøre den, og dersom hans Opposi-

²⁵⁾ S. 9273, Lin. 43–52. Det er neppe til Skade for den samlede Skoletids Sag, naar Oppositionen udtaler sig, som i disse Fragmenter af en medicinsk Forelæsning, med en Overdrivelse og Overspændthed, der neppe hos nogen befindig Læser kan finde Bifald.

tion skulde være, hvad han jo ei selv gjør den til, en Protest mod den samlede Skoletids Indretnings videre Udbredelse, og dersom denne Protest skulde paa hviere Sted have en saa imponerende Virkning, som han vel gjør Regning paa; saa maatte jo al samlet Skoletid, selv som en Prøve, som et Forsøg, ophøre, og der vilde da heller ikke i Tiden existere nogen Erfaring at hente fra de næste Generationers Mennesker, ei heller blive nogen Tale om Erfaring, hentet fra dem. Og hvad skulde da Enden blive paa denne Sag? Der skulde ingen Ende blive paa den. Overalt, dersom den samlede Skoletid skulde, som jeg formoder, denne stærke Opposition uagtet, vedblive at gaae sin Gang, hvor usikker, hvor mislig og ubillig vilde da i Tiden, naar (efter Prof. Nielsen l. c. S. 71, Lin. 1.) et Par Skole-Generationer, eller (efter Ingerslev l. c. og Nielsen l. c. Lin. 9—10) et Par Menneske-Generationer vare forløbne, og naar den samlede Skoletids Gjender, hvis nogle Tilfælde i Lægernes Praxis skulde forekomme, som kunde finde Anvendelse i denne Retning, vilde forfølge Samme i saadan Anledning, hvor mislig siger jeg, og ubillig, ja i højeste Grad urigtig og uretfærdig vilde da i Tiden, paa Grund af saadanne Tilfælde, Dommen over den samlede Skoletids skadelige Indflydelse kunne falde ud? Jeg væmmes ved at lade alle de Forestillinger, som da, for at falde en nogenlunde paalidelig Dom, maatte komme under Overveielse i Henseende til saadanne Unglingers hele diætetiske Levemaade som Unglinger, derpaa som Mænd, siden i deres ægtefabelige Liv, deres Hustruers Sundhedstilstand o. s. v., træde frem for min Sjæl; og det er kun med stor Ulyst, at jeg, for at satte Urimeligheden af den her gjorte Paastand om Erfaring i denne Sag, at hente fra de næstfølgende Generationer, i sit tilbørlige Lys, kan overtale mig til, halv spørgende, halv ikke spørgende, at bemærke, hvorledes det i saadant Fald vilde være nødvendigt,

at der over de Vedkommende af Menneske-Racen i den nærværende og næste Generation maatte holdes Stamprotocoler med samme Omhyggelighed, som over Guldblod og Halvblod af de Hesteracer, der spille saa vigtig en Rolle i vore Dage.

Endnu maa jeg, for at Meningen om den samlede Skoletids Ufædelighed kan vederfares Ret, ei lade hengaae upaataalt den Ubillighed, hvormed Rector J. stiller de Foranstaltninger og Forsigtighedsregler, som kunne træffes og ere trufne til at gjøre den lange, saakaldte uafbrudte, Underviisningstid af 5 til 6 umiddelbart paa hverandre følgende Timer usædelig, — (saasom Underviisningens regelmæssige Ophør imellem de enkelte Timer i omtrent 8 Minutter, Frihedsquarterets Gjentagelse saaledes, at denne Standsning af Underviisningen i 15 Minutter, som ved den bedste Underviisning var kun een Gang, Kl. 11 hver Formiddag, ved den samlede Skoletid er to Gange hver Formiddag, Kl. 11 og Kl. 1, fremfor Alt Indskydelsen af Gymnastik- og Sang-Underviisningen saaledes, at den, som en 7de Formiddags-Time, efter den tredie Underviisnings-Time, overffjærer den hele Formiddagsunderviisningstid i tvende helft lige Dele, en Indretning, som uden Banffelighed kan træffes ved enhver Skole, hvor Disciplenes Antal ei er større end i de fleste af vore lærde Skoler, og endeligen Henlæggelsen af saadanne Discipliner, som kræve mindst aandelig Anstrængelse, til de sidste Underviisnings-Time, —) i Baggrunden ved saadanne halve Anker som „at det er kun undtagelsesviis, at Gymnastiktimen er skudt ind imellem de øvrige Timer“, en Daddel over den samlede Skoletid, der saaledes falder ei paa Sagen selv, men kun paa dens Udførelse, — „at det synes heller ikke, at i alle Skoler, i hvilken denne Indretning er indført, alle Disciplene tilholdes at begive sig i Fritiden paa Lege-

pladsen, saaledes som det rigtigen er forestrevet i Frederiksborg Skole²⁶⁾ og desforuden, for ligesom numerisk at forege Skadelighederne af den samlede Skoletid, omtaler den lange samlede Skoletid paa saadan Maade, „at han mener, at, naar allerede det, at sidde i saa mange Timer efter hinanden i Læsestuerne, er svækkende, saa maa den samme Virkning endnu mere frembringes ved den i saa lang Tid saa godt som uafbrudt fortsatte Beshæftigelse med aandeligt Arbeide“, ved hvilken Methode rigtignok i Opsummeringen og Sammenlægningen og ved Additionen af een og samme Ting udfommer en Summa Summarum af to Betænklichkeiten, istedenfor een, hvilken Summa desuden har den besynderlige Egenkab, at den anden Halvdeel af denne kun een og samme Ting, at sidde beshæftiget i 5 Timer paa Skolen, gjøres til en mere svækkende Omstændighed ved den samlede Skoletid, end den første Halvdeel, at sidde, (naturligvis, ubeshæftiget, ledig) i ligesaa mange Timer uafbrudt. Der er dog ingensteds nogen 5 Timers Skolegang, som bestaaer

26) I Metropolitanskolen tilbringe Disciplene i Almindelighed det første Frihedsquarteer, Kl. 11, med at spise deres Frokost, som de ei maae spise i Læsestuerne, paa Gaardspladsen, og naar dette er bestilt, med at lege, og det er kun saa, som ei gaae ned, men forblive i Samtale paa denne Tid i Læsestuerne. De opmuntres af og til, naar dertil er særdeles Anledning, til hellere at sege Gaardspladsen; men det staaer dem i Regelen frit for, om de hellere vilde blive oppe i Læsestuerne; vi holde ikke af at indskrænke Ungdommens Trang til Frihed — en Trang, som fra Naturens Haand er dybt indgroet i alle Mennesker — mere end nødvendigt, og hvor det ei er fernummet at være nødvendigt. I Udkastet til Almindelig Plan for de lærde Skoler i Norge hedder det herom: ”naar ikke tvingende Omstændigheder gjøre det Nødsatte nødvendigt, skal det paasees, at enhver Discipel virkeligen tilbringer denne Forfriskningstid paa bemælte Plads.”

blot i at sidde der, uden at bestille noget. Kjender jeg ellers Ungdommens naturlige Lyst og Trang til Virksomhed fæst, saa skulde jeg fast troe, at den første Halvdeel af saadan Skoletid vilde falde den meget mere besværlig og trættende end den sidste, og Ungdommen selv, naar den havde Valget, foretrakke den sidste Anstrengelse for den første Hvile.

Jeg har saaledes ei alene stykkevis gennemgaaet den hele Ingerslevske Oppositions tre vigtigere Indvendinger imod den samlede Skoletid, men ogsaa gaaet den tredie og sidste af disse Indvendinger, (som baade i sig selv er den allervigtigste og af saadan Betydning, at den, dersom den kunde tillægges Gyldighed, vilde gjøre den samlede Skoletid til et Intet, ligesom den af Rector J. er fremsat med saadan Suffisance og i et saa imponerende Sprog, at den paa svagere Hoveder neppe vil have forfeilet sin Hensigt) og det hele Raisonnement, hvorpaa den er bygget, Skridt for Skridt igjennem, for at vise, hvor liden Grundighed der er i dette Raisonnement; men jeg er langt fra at tiltroe mig at have kunnet give min Tale den Styrke og det Estertryk, hvormed jeg med stor Agtelse for Forfatterens Talent seer denne sidste af de Ingerslevske Indvendinger afvist af Hr. Cand. Bohr; og jeg troer derfor, at jeg vilde forraade den gode Sag, til hvis Forsvar jeg her har grebet Pennen, om jeg undlod her at meddele dem af mine Læsere, som ikke have haft Leilighed til i "Fædrelandet" at kjende denne hans Gjendrivelse af hiin, Rector Ingerslevs, høitidelige Menings-Erklæring i denne Sag, denne af Andre saakaldte Protest — jeg nægter aldeles ikke, at den paa en Maade har Udseendet af et Slags Protest — dette ligesaa smukke som grundige Stykke med denne dygtige unge Mand's egne Ord. Cand. Bohrs Afviisning af Rector Ingerslevs Erklæring er følgende²⁷⁾:

²⁷⁾ Fædrelandet No. 1167. 1843, S. 9368.

„Denne Paaastand bærer i og for sig Subjectivitets Bæg og forkynder sig heller ikke anderledes; det maa da beroe paa enhver Gufelts Fornemmelse og Erfaring, hvorvidt han vil modtage den eller ikke; den kan kun imedegaaes ved en nærmere Betragtning af de analogiske Slutninger, ved hvilke Rector Ingerslev er kommen til sit Resultat. Naar Hr. Ingerslev, for at motivere det formentlig Unaturlige i den lange Stillestiden i en 6 Timers Arbejdstid, anstiller en Sammenligning med den Anstrengelse, det kan koste en ældre Mand i en saa lang Tid at være beskæftiget med et stillestående Arbejde, da forrykkes vistnok ved denne Betragtningmaade det Punkt, der skulde være Sammenligningens Tredie. Naar en ældre Mand arbejder, da paa een Gang modtager han, sammenfatter og ordner med Klarhed og Bestemthed; han er med sin hele Sjæls baade accepterende og producerende Fylde tilstede i sit Arbejde; der er ingen Afværling at finde i denne Spænding og kun Hvile, naar Arbejdet har naaet sin Fuldbendelse. Anderledes er det med BARNETS og det unge Menneskes Arbejdsproces i Skoletimerne. Den ene Time frembyder een Disciplin, den næste en anden og forskjelligartet; de forskjellige Læreres Personlighed sætter Sjælens Modtagelseevne paa en forskjellig Maade i Bevægelse, saa at snart Skarpsindigheden beskæftiges, snart den mathematiske Beregningsevne, snart Hukommelsen, enhver af disse aandelige Evner understøttet i deres Virksomhed af et forskjelligt Materiale, det Hele livliggjort ved Phantasieens bevægelige Spil, ved Rappelyst og barnlig Glæde over formentlig Seier eller Tab i Mandens Rige, ved Læreren Samtale, der hverken ligger eller bør ligge indenfor Undervisningens snevreste Grændser. Saaledes er den Anstrengelse, det koster BARNET at lære, vidt forskjellig fra den Anstrengelse, det koster MANDEN at arbejde i det samme Tidrum, og allerede i

Undervisningens Bæsen ligger der nogenlunde en Betyggelse mod en Overspændelse. Men hertil komme de udvortes Hjælpemidler, Skolen anvender for at bringe Recreation tilveie. Time-Schemaet lægges saaledes, at Gymnastiktimer, Skrivetimer, Regnetimer, Sangtimer dels henlægges til Slutningen af Undervisningstiden, dels indskydes mellem de mere aandelig anstrengende Discipliner; en Fritid af 5 eller 10 Minutter er henlagt mellem de enkelte Timer, og enhver Discipel, der ikke ved Upasselighed er forhindret, tilholdes ubeskæftiget at indfinde sig paa Legepladsen, og Enhver, der kjender Barnets letbevægelige Sind, vil ikke tvivle paa det, som Erfaring lægger for Dagen, at Livlighed og Opmærksomhed ved Undervisningen med Lethed afvexler med en munter og jublende Deeltagelse i Fritidens Lege. Idet jeg saaledes maa afvise den Paastand, at Slaphed og Overspændthed end siige Cnervation skulde være at befrygte af den samlede Skoletid, kan jeg ikke undlade at tilføie en Bemærkning, der tildeels henviser denne Ulempe til den adskilte Skoletid. Der er hos de fleste Mennesker, saavel Børn som Vorne, en Slaphed, en Trang til Recreation eller Hvile, tilstede umiddelbart efter Middagsmaaltidet, naar Fordoielsen tager sin Begyndelse. Dersom denne vises tilbage ved Arbeide umiddelbart efter Spisetiden, da vil den med fornyet Kraft gjøre sin Ret gjældende, naar efter en lang Skolevei, ofte i en brændende Solhede, Disciplen kommer til Ro paa Skolebanken. Vistnok ville Mange med mig dele den Grindring fra Skoletiden, at den første Eftermiddagstime om Sommeren almindeligvis var mere tilgængelig for Evnu og Sløvhed end for en livlig Opmærksomhed."

Til Slutning endnu disse faa Ord, som jeg haaber ei at ville være mine Læsere uvelkomne. Skjøndt det naturligvis ei kan ligge indenfor Grændserne af disse Blade, at omtale den samlede Skoletid med Hensyn til andre lærde Sko-

ler end Danmarks, har jeg dog troet, at det, formodest det Forhold, hvori Norge baade har forhen staaet, og i litterair Henseende endnu staaer til os, ei vil være uden Interesse for mine Læsere, her at erfare noget om den samlede Skoletids Skjebne i dette Land. Og, da dette Land just paa det lærde Skolevasens Mark ei alene først gav Exemplet, at lade een af sine første Skolemand bereise Tydsfflands for deres Oplysning i dette Sag meest berømte Lande, for at gjøre sig bekendt med deres Skolevasen og dets Indretninger, (et herligt udført Foretagende, af hvis Resultater Danmark i Prof. Rector Fr. Bugges fortræffelige Værk: „Det offentlige Skolevasens Forsatning i adskillige tydske Stater. Christiania 1839,“ fik Leilighed til at høste Frugt, forend vi ved lignende Foranstaltning af vor egen for Oplysnings Udbredelse saa nidkjære Konge fik af een af vore egne Skolemand et Værk af samme Natur), men ogsaa paa ny er fremtraadt med et andet ligesaa lysende Exempel i Nedsættelsen af en „Commissiön til at revidere Rigets Underviisningsvasen“ og i denne Commissiöns med stor Indsigt og Besindighed udarbejdede Resultat af dens Forhandlinger i denne vigtige Materie, som den foreløbigen har forelagt Publicum i Trykken, for derover at høre Sagkyndiges Mening, forend den fatter endelig Beslutning angaaende sine Forslag til Lovbestemmelser for de lærde Skoler, har skänket os Leilighed til ogsaa af denne herlige Foranstaltning at høste megen og gavnrig Frugt; saa vover jeg saa meget tillidsfuldere at haabe denne min Udtrædelse over de egentlige Grændser for disse Blade undskyldt, som jeg maa antage, at det ovennævnte ypperlige Skrift af bemælte Commissiön, under Titel: Udkast til Lov og reglementariske Bestemmelser angaaende de lærde Skoler, (Christiania 1841) ei kan være meget bekendt eller udbredt her i Landet. Det Exemplar, jeg er saa lykkelig at have kunnet øse min Kundskab om denne Sag af, har jeg min hvide Belynder Hr.

Conferentsraad Engelstofts Godhed at takke for at være kommen i Besiddelse af. Jeg meddeler deraf Følgende herom.

I Udkastet til den almindelige Plan for de lærde Skoler, 1 Cap., § 3, S. 35, heder det herom saaledes: „den daglige Skoletid fordeles paa Formiddag og Eftermiddag, hvori dog, efter Forestilling fra Skolens Bestyrer, kan ske Forandring”.

I de oplysende Bemærkninger, hvormed Commissionen har ledsaget sit Arbejde, i den Hensigt, at angive Grundene for de vedtagne Resultater, findes S. 30 følgende Bemærkning til bemældte §, som jeg meddeler med dens egne Ord.

„Denne § fastsætter som det Normale, at der i Skolerne skal undervises saavel Eftermiddag som Formiddag. Uagtet det nemlig ikke er Commissionen ubekjendt, at samtlige Underviisningstimers Henlæggelse til Formiddagen alene baade er anbefalet af adskillige duelige Skolemand, og tillige i det mindste i een af Rigets betydeligste Skoler i længere Tid har været forsøgt – saavidt Commissionen veed, med Held –, saa har den dog fundet det betænkeligt, at opstille en endnu saa ny, og derfor vel neppe tilstrækkeligen prøvet, Forandring i det hidtil Brugelige, som almindelig Norm, saamegetmere som locale Forhold og Sædvaner paa flere Steder turde være til Hinder for sammes Indførelse. Derimod har Man troet at burde give den tilstrækkelige Anledning til fremdeles at forsøge Indretningens Hensigtsmæssighed derved, at det tilstedes de Skolers Bestyrere, som maatte finde den gavnlig, at bevirke den bibeholdt eller indført”.²⁸⁾

Dixi et liberavi animam meam.

Metropolitanskolen, i August 1843.

²⁸⁾ Det er formodentligen i Trondhjems Skole (hvor Prof. S. M. Bugge er Rector), at den samlede Skoletid, der her nævnes som indført i een af de norske lærde Skoler, er optagen. I det mindste omtaler denne Mand, i sit ovennævnte Skrift, denne Indretnings Resultat for Disciplenes Privatliv med Bifald.

Skolefterretninger

om

Metropolitanskolen

for

Skoleaaret 1842-43.

af

Dr. N. Lang Nissen,
Prof. og Rector, N. af D. og Dbmd.

1) Metropolitanskolen dimitterede afdagte Aar 1842 til Universitetet 10 Candidater, nemlig 9 i October og 1, der i Sommeren 1842 havde gennemgaaet en nervøs Sygdom og derfor ikke kunde indstille sig til Examen Artium i rette Tid, nemlig: **Carl Maximilian Saxthausen**, en Søn af Hr. Kammerherre, Baron **von Saxthausen**, Major i den kgl. Livgarde til Fods, R. af D. og Dbmd., til den extraordinære Examen Artium i December s. A., for hvilke Udfaldet af Examen var, som nedenstaaende Schema viser:

N ^o	Candidaternes Navne.	Udarbejdelse i Mosebemaadet	Kalitr	Kalitr Stil	Græsk	Hebraisk	Religion	Geographie	Historie	Arithmetik	Geometrie	Algebra	Trigon.	Specieb.
1.	Dahl, S. T. B. . .	L. p. c.	L. p. c.	Laud.	Laud.	*L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. et P. E. O.
2.	Sjort, J. M. L. . .	L. p. c.	L. p. c.	Laud.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	Laud.	L. et P. E. O.
3.	Nansen, S. P. N.	Laud.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	L. p. c.	Laud.	L. p. c.	Laud.	L. p. c.	Laudabilis.
4.	Bruhn, C. P. . . .	Laud.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	L. p. c.	Laud.	Laudabilis.
5.	Jahn, S. A. S. . .	Laud.	Laud.	Laud.	L. p. c.	*Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	L. p. c.	Laud.	Laudabilis.
6.	Jensen, Th.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	L. p. c.	L. p. c.	Laud.	Laudabilis.
7.	Fangel, G. E. S. M.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	*H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	N. C.	H. ill.	Laud.	Laud.	Haud illaud.
8.	Rapholtz, M. S. P.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	H. ill.	Laud.	Laud.	L. p. c.	L. p. c.	Laud.	Laudabilis.
9.	Bertelsen, L. P. . .	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	L. p. c.	Laud.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	Laudabilis.
10.	Saxthausen, C. M.	Laud.	H. ill.	H. ill.	N. C.	*H. ill.	H. ill.	Laud.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	Laud.	Laud.	Haud illaud.

* betegner, at et vist Penjum Græsk er angivet istedetfor Hebraisk.

2) Ved Skoleaarets Begyndelse i October 1842 optoges i Skolen 20 nye Disciple, nemlig:

I 3^{die} Classe A.

1. Carl Emil Andrup.

I 3^{die} Classe B.

2. Christian Carl Frederik Breede. 3. Christian Severin Henrichsen.

I 2^{den} Classe A.

4. Edmund Gottfred Hansen. 5. Jens Laasbye Frederik Buchwald. 6. Bernth Christoph Wilkens Lind Hjort. 7. Johan Vardenfleth.

I 2^{den} Classe B.

8. Frank Carl Emil Andersen. 9. Ludvig Charles Mansa. 10. Sophus Christian Jensenius Schyth. 11. Gøvert Frederik Wilhelm Nielsen.

I 1ste Classe A.

12. Georg Møller. 13. Edvard Frederik August Brorson.

I 1ste Classe B.

14. Hans Rudolph Lorenzen Jensen. 15. Peter August Møller Tauber. 16. Ludvig Christian Sophus Rohde. 17. Jørgen Lauritz Hertel. 18. Peter Emil Dreier. 19. Bendix Conrad Heinrich Rughorn. 20. Johannes Jacob Prætorius.

Ved Begyndelsen af Skoleaarets 2det Dvartal optoges i

1ste Classe B.

21. Marenus Laurentius Møller.

Ved Begyndelsen af 3die Dvartal indfattes i samme Classe: 22. Ludvig Marcus Jacobsen; og endeligen ved

Begyndelsen af 4de Kvartal i samme Klasse: 23. Jacob Wilhelm Petersen.

3) I Lobet af Skoleaaret ere, formedelst indtrufne Omstandigheder og forandret Bestemmelse, følgende Disciple udmældte af Skolen:

Af 3^{die} Klasse A: 1. Georg Christian Ursin, den 17 September 1842; 2. Frederik Johannes Gottfred Klem, den 30 September 1842; 3. Johan Erich Møller Hertel, den 30 Juni 1843; af 3^{die} Klasse B: 4. Henrik Georg Holm, den 13 September 1842; 5. Mathias Waldemar Sørensen, den 30 September 1842; 6. Jens Johan Wilhelm Seehusen, den 18 October 1842; af 2^{den} Klasse B: 7. Wilhelm Otto Orlamundt, den 18 October 1842; 8. Christian Eduard Porth Keyper, den 19 October 1842; 9. Carl Ferdinand Lund, den 9 Juni 1843.

Endvidere har Skolen i dette Aar mistet en særdeles flittig og haabefuld Discipel i 4de Klasse A, Carl Heinrich Alinius Rauch, der afgik ved Døden af Typhus den 11te December 1842.

4) Discipelantallet i hele Skolen har i nærværende Skoleaar, ligesom i de foregaaende, indtil de sidstfete Udmældelser, udgjort 100, der ere paa følgende Maade fordeelte i de forskjellige Classer i den Orden, som Censuren af sidstafholdte Juni-Examen bestemte.

I 4de Klasse A.

1. C. A. Borries. 2. C. W. J. N. Wallik. 3. J. N. G. Forchhammer. 4. C. W. Algerholm. 5. F. F. Giering. 6. L. Collstrop. 7. P. A. B. Rasmussen. 8. A. R. Rasmussen. 9. D. J. E. Ottesen.

I 4de Klasse B.

1. C. G. Lorenzen. 2. F. H. H. Dreier. 3. J. L. G. W. Forchhammer. 4. D. F. Hammeken. 5. H. J. Thaning. 6. J. C. C. Johannsen. 7. F. C. N. v. d. Maase.

I 3^{die} Klasse A.

1. F. L. E. Jensen=Fogh. 2. H. W. M. Sibiger. 3. C. E. Amdrup. 4. C. S. Gad. 5. H. P. E. Hansen. 6. H. G. C. Gad. 7. D. Siesby. 8. C. A. Ammundsen. 9. D. G. M. Belling. 10. H. F. L. Lange. 11. C. M. Schmidt. 12. J. C. Gad.

I 3^{die} Klasse B.

1. P. C. Müller. 2. D. T. Dreier. 3. C. W. Nøsing. 4. C. S. Heinrichsen. 5. C. A. W. Siboni. 6. L. S. Rauch. 7. C. E. F. Breede. 8. H. J. G. Jacobsen. 9. F. C. H. C. Tobiesen. 10. B. C. Hornbeck. 11. J. M. Hansen. 12. S. M. C. Holm. 13. W. Kolderup=Rosenvinge. 14. J. L. Wigh. 15. C. P. S. Ebbesen. 16. J. A. C. Kohde.

I 2^{den} Klasse A.

1. H. Krabbe. 2. C. F. Ricard. 3. J. Clausen. 4. B. C. W. L. Hjort. 5. J. Bardenfleth. 6. C. H. J. Dahl. 7. T. H. Fürste. 8. C. G. Hansen. 9. A. Hoffmann. 10. H. C. F. Jensen. 11. J. A. Holstein. 12. A. W. Olsen. 13. J. L. F. Buchwald. 14. F. C. Falckenthal. 15. T. M. Hansen. 16. J. H. Koch. 17. J. F. Hansteen. 18. A. N. T. Topp. 19. H. P. A. Siboni. 20. G. C. C. Gad. 21. C. W. S. Hølsre. 22. C. Normann.

I 2^{den} Klasse B.

1. F. C. C. Andersen. 2. G. F. W. Nielsen. 3. J. T. A. Ebbesen. 4. L. C. Mansa. 5. J. H. Birch. 6. C. C. J. Schyth. 7. H. J. Nyeland. 8. S. A. N. Stadfeldt.

9. F. G. H. D. Gandil. 10. C. T. Schorn. 11. H. P. M. Rosling. 12. C. G. L. Clausen. 13. N. H. Holm. 14. J. E. Hansen. 15. D. A. L. Mørch. 16. J. P. Malling.

J 1ste Klasse A.

1. G. Møller. 2. C. J. Olsen. 3. J. Lund. 4. C. F. A. Brorson. 5. F. G. G. Bonnevie. 5. H. L. Bagger. 7. P. T. Koch.

J 1ste Klasse B.

1. H. N. L. Jensen. 2. B. C. H. Kughorn. 3. P. A. M. Tauber. 4. P. G. Dreier. 5. J. L. Hertel. 6. J. J. Prætorius. 7. L. G. S. Rohde. 8. L. M. Jacobsen. 9. M. L. Møller. 10. J. W. Petersen.

5) J Skolens Lærerpersonale har i dette Skoleaar ingen Forandring fundet Sted, undtagen at Skolens mangeaarige Syngelærer, Cantor J. A. Wiberg, Onsdagen den 26 Juli ved Døden afgik, efter at han i næsten hele det sidste Aar havde været i høi Grad hjemløst af Sygdom. Han var Lærer ved denne Skole fra Sommeren 1823, og den humane og velvillige Maade, hvormed han behandlede sine Disciple, ei mindre end det udvortes gode Humeur, han forstod at beholde uagtet sine mangehaande Kampe med det Forbiste, vil vistnok med Velvillie erindres af dem, til hvem han i den lange Række af Aar stod i Forhold. Under 2den September d. A. er Organist ved Trinitatis Kirke Hr. Cand. philos. A. P. Berggreen af Directionen udnævnt til at være Syngelærer ved Skolen.

Hr. Cand. Philos. Ørsted, som, paa Grund af en vis¹ denstabelig Reise i Danmark, var dispenseret fra sine Limer i Slutningen af forrige Skoleaar, har atter overtaget den naturhistoriske Underviisning fra indeværende Skoleaars Begyndelse.

6) Underviisningsfagene have i dette Skoleaar været for-
 deelte, uforandret ligesom i det sidste, saaledes:

Rector:	Latin i IV A, samt 1 Time ugentligen i IV B, III A, III B og I, og 2 ugentlige Timer i II A, ialt	13	Timer	ugentl.
Overlærer Lund:	Mathematik og Regning i alle Classer	28	—	—
Overlærer Olsen:	Latinsk Stil i IV A, Latin og Latinsk Stil i IV B, Græsk i IV A, IV B og III A	24	—	—
Adjunct Jacobsen:	Græsk i II B, Latin i I, Dansk i II A, II B og I	21	—	—
Adjunct Jensen:	Religion i alle Classer, Dansk i IV A, IV B, III A og III B	22	—	—
Adjunct Ostermann:	Latin og Latinsk Stil i III A og III B, Hebraisk i IV A, IV B og III A	24	—	—
est. Adjunct Esperesen:	Historie og Geo- graphie i IV A, IV B, III A og III B, Græsk i III B og II A	24	—	—
Timelærer, Inspector Krebs:	Latin og Latinsk Stil i II A og II B	13	—	—
Timelærer, Cand. Schorn:	Tydske i alle Classer	14	—	—
Timelærer, Professor Barring:	Fransk i alle Classer	14	—	—
Timelærer, Cand. Rosing:	Engelsk i IV. A og IV B	2	—	—
Timelærer, Cand. Petersen:	Historie og Geographie i II A, II B og I	12	—	—

Timelærer, Cand. Ørsted: Naturhistorie i II A, II B og I	4	Timer	ugentl.
Calligraphielærer, Copiist Kruse: Skrivning i III B, II A, II B og I . . .	7	—	—
Tegnelærer Rosenberg: Tegning i III A, III B, II A, II B og I	6	—	—
Gymnastiklærer, Premierlieutn. v. Grønner med Assistenten: Gymnastik, Øvøererøercits, Hugning og Svømning*)	4	—	—
Syngelærer, Organist Berggreen: Sang	6	—	—

Til yderligere Forklaring af Ovenstaaende meddeles her saavel det approberede Lectionschema for indevarende Skoleaar, som et Tal-Schema, der viser, hvormange Timer ugentligen ethvert Fag har faaet sig tillagt i hver enkelt Klasse.

1) Den befalede aarlige Gymnastikøxamen afholdtes i Aar den 2den Juni, ligesom ogsaa den befalede Prøve i Svømning afholdtes den 18de August.

Tal-Schema for alle Fag.

Classific.	Sectors Time	Latin	Latin Still	Græc	Hebreic	Danf	Danf Still	Rybf	Frans	Engelf	Religion	Arithmeti	Geometrie	Historie	Geographie	Statistiflorie	Galligraphie	Regning	Sang	Gymnastie	Summa of ugentl. Tim.
IV A.	"	6	3	4	2	1	1	2	2	1	2	2	2	2	"	"	"	"	1	2	35
IV B.	1	6	3	4	2	1	1	2	2	1	2	2	2	2	"	"	"	"	1	2	36
III A.	1	6	3	4	2	1	1	2	2	"	2	2	2	2	"	"	"	1	1	2	36
III B.	1	6	3	4	"	1	1	2	2	"	2	2	2	2	"	"	1	1	1	2	35
II A.	1	5	2	4	"	1	2	2	2	"	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2	35
II B.	1	5	2	4	"	1	2	2	2	"	2	3	1	2	2	1	2	1	1	2	36
I . .	1	7	"	"	"	2	2	2	2	"	2	4	"	2	2	2	3	2	1	2	36
Summa	6	41	16	24	6	8	10	14	14	2	14	17	11	14	14	4	7	6	"	"	

*) Disciplene møde til Sangundervisningen ikke klassevis, men inddeelte i forskjellige Afdelinger, efter deres forskjellige Stemmer, dog saaledes, at ingen Discipel har meer end een Time ugentligen Undervisning i Sang. I Gymnastik har hver Discipel, som det kan sees af Lectionschemaet, 2 ugentlige Timers Undervisning.

7) Som allerede i Programmet for forrige Skoleaar er bemærket, blev det mig af den fgl. Direction ved Skrivelse af 30 October 1841 paalagt ved forrige Skoleaars Udgang at indkomme med yderligere Indberetning og Erklæring om Skoletiden i Metropolitanskolen, som til en Prøve var forandret fra^r deelt til sammenhængende Formiddags-Underviisningstid.

Ifølge denne Directionens Befaling indberettede jeg under 29 Oct. 1842, ved at indsende det for forrige Skoleaar approberede Lectionsschema til Directionens Approbation ogsaa for indeværende, „at jeg, efter derom at have confereret med Skolens Lærere, maatte troe at kunne ansee den i 1 $\frac{3}{4}$ Aar ved Skolen, til samtlige Læreres Tilfredshed, stedfundne Indretning af den sammenhængende Formiddags-Underviisningstid at være nofsom prøvet for at kunne anbefales til, ved den fgl. Directions bevaagne Beslutning og Omhu, at erholde Stadfastelse til at vedblive som fast Norm for Fremtiden ved denne Skole.“ Hvorefter jeg, under 12 November næstefter, erholdt Directionens „Samtykke til, at den for Skoleaaret 184 $\frac{1}{2}$ approberede Lectionstabel usforandret lagdes til Grund ved Underviisningen i denne Skole i Skoleaaret 184 $\frac{2}{3}$.

8) Med Hensyn til Læres og Læsebøger, som bruges ved Underviisningen i denne Skole, ere, efter vedkommende Læreres Forslag og Rectors derpaa grundede Indstilling, med den Kongelige Directions Samtykke, meddeelt i Skrivelse af 24 Septbr. 1842, følgende Forandringer i dette Skoleaar foretagne: 1. Wisfens græff-^rprofaisse Chrestomathie er indført i III Cl. B og II Cl. A istedetfor den hidtil benyttede Forfatter Herodot; 2. Ingerslevs Haandbog i Geographien er autoriseret til Brug ved den geographiske Underviisning,

istedetfor at hidtil tillige Rosfods Haandbog af nogle Disciple har været benyttet.

9) Følgende Penſa ere i indværende Skoleaar læste i de forskjellige Sprog og Videnskaber:

Latin. 1ste Classe B: af B. N. Borgens Læsebog fra 1ste til 25de Stykke; af Niſſens Latinſke Grammatik §§ 1-9, 17-41 og § 49; et vist Antal Vocabler lært udenad til hver Dag. — 1ste Classe A: af samme Læsebog fra 25de til 47de Stykke, og iøvrigt det Samme som 1ste Cl. B. — 2^{den} Classe B: af Cornelius Nepos: Cimon, Lysander, Alcibiades, Thrasybulus, Conon og Epaminondas; af Phædri Fabler: 2den og 3die Bog; det Vigtigste af Niſſens Grammatikſe paradigmatiske Deel. — 2^{den} Classe A: af Cornelius Nepos: Præfatio, Aristides, Pausanias, Cimon, Lysander, Alcibiades, Thrasybulus, Conon, Epaminondas og Pelopidas; af Phædri Fabler: 2den, 3die og 4de Bog til 20de Fabel; den paradigmatiske Deel af Niſſens latinſke Grammatik. De sædvanlige stilistiske Øvelſer ere anſtillede med begge 2den Clasſes Afdelinger. — 3^{die} Classe B: Ciceros 4 Taler imod Catilina; Cæsaris bell. Gall. 2den Bog; af Gierigs Chrestom. Ovidiana: Philemon et Baucis, Acoetes, Arachne et Minerva, Midas, Niobe, Deucalion et Pyrrha. I latinſk Grammatik er Casus-Styrelsen læst, og enkelte Partier af Formlæren repeterede. I latinſke Stile ere ſrevet ugentligen, og een Verſion maanedlig. — 3^{die} Classe A: Ciceros 1ste og 2den philippiske Tale; Cicero om Alderdommen; Cæsar. bell. gall. 1ste Bog fra 27de Cap. til Enden og 2den Bog; af Gierigs Chrestom. Ovid.: Philemon og Baucis, Acoetes, Arachne et Minerva, Midas, Niobe, Lupus Trachinius, Canis beluam persequens; Terentius Phormio. I latinſk Grammatik er læst af Syntaxis Modus og Tempus-Læren, samt den hele Syntax og enkelte

Dele af Formlæren repeterede. Ugentligen ere 3 latinske Stile skrevne, og een Version hver Maaned. — 4de Klasse B: af Virgils Æneide 2den — 5te Bog: Horats's ars poetica; Stykker af 1ste — 4de Bog af Livius efter Bauers Chrestomathie; Sallust's Catilina. Den latinske Syntax gennemgaaet. 3 Timer ugentligen anvendte til latinsk Stil og skriftlig Oversættelse fra Latin paa Dansk. — 4de Klasse A: Cicero om Pligterne, 3 Bøger; Tacitus's Germania og vita Agricolæ; 1ste og 2den Bog af Livius efter Bauers Chrestomathie; Horatius, 2den, 3die og 4de Bog af Oberne, Epoderne, carmen seculare, Brevene og de arte poetica. 3 Timer ugentligen anvendte til latinsk Stil, eengang om Maaneden skrevet en Version. Enkelte Udsnit af Eschenborgs Haandbog i de romerske Oldsager ere læste.

Græff. 2den Klasse B: af Nisens Grammatik det Vigtigste af den paradigmatiske Deel; af Gedikes græske Læsebog: Korte Sætninger, Skjæmtfulde Indfald af Hierocles og de 9 første æsopiske Fabler. — 2den Klasse A: af Nisens Grammatik det Vigtigste af Formlæren; af Nisens græske prosaiske Chrestomathie: Xenophon om Panthea og Abradates (S. 40) og Stykkerne II og III af Anabasis (Pagg. 174 og 182). — 3^{die} Klasse B: af Nisens Grammatik det Vigtigste af Formlæren; det Almindeligste af Syntaxis er mundtliggen meddeelt; af Nisens græske Chrestomathie: det Samme som 2den Klasse A; desuden Stykket IV af Anabasis (Pag. 189 og af Herodot Stykkerne I og II (Pagg. 107-138). — 3^{die} Klasse A: af Nisens Anthologie, forfra til „Achilles's Skjold“, med Undtagelse af Pythagoras's aurea carmina; af Nisens Chrestomathie: Stykkerne af Xenophons Cyropædie og Anabasis; af Herodots 9de Bog Capp. 66-122; den græske Grammatiks etymologiske Deel efter Nisens og Lange. — 4de Klasse B: af Iliaden de 4 første Bøger;

af Xenophons sokratiske Mærkværdigheder de 2 første Bøger; Epictets Haandbog. 4de Klasse A: af Iliaden de 4 første Bøger; af Xenophons sokratiske Mærkværdigheder de 2 første Bøger; Plutarchs Camillus. I begge Afdelingerne af den øverste Klasse er det Vigtigste af den græske Syntax gennemgaaet.

Hebraisk. 3^{die} Klasse A: de 2 første Capitler af Genesis; af Grammatikken er læst foruden det Nødvendigste af Lydlæren, Nominallæren især: Verbernes Bøining. — 4de Klasse B: Genesis Capp. 3—26; hele Grammatikken er gennemgaaet. — 4de Klasse A: Genesis Cap. 28 til Ende; hele Genesis og hele den hebraiske Grammatik repeteret.

Dansk. 1ste Klasse: af Nisens mindre Grammatik de 8 første Capitler tilligemed det 14de; Disciplene ere øvede i at analysere efter Molbechs Læsebog og 2 Timer om Ugen ere anvendte til skriftlige orthographiske Øvelser. — 2^{den} Klasse B og A: af Nisens mindre Grammatik de første 8 Capitler tilligemed det 14de og 15de; Disciplene ere ligesom i 1ste Klasse øvede i Analysering efter Molbechs Læsebog; 2 Timer ugentligen ere anvendte til at rette de paa Skolen i samme Time udarbejdede Stile. — 3^{die} Klasse B: efter Nisens større Grammatik hele Formlæren. — 3^{die} Klasse A: af samme Grammatik de 3 sidste Capitler og de 2 første Capitler af Rahbeks Bog om den danske Stil. — 4de Klasse B: af Thorsens danske Litteraturhistorie fra Holberg til Aar 1800, samt repeteret Nisens Grammatik. — 4de Klasse A: Slutningen og Begyndelsen af Thorsens danske Litteraturhistorie. De sidstnævnte 4 Klasse-Afdelinger have maanedligen skrevet danske Udarbejdelser over forskellige opgivne Themata.

Tydske. 1ste Klasse: Hjorts tydske Læsebog: Croesus der Reiche; Friedrich der Große, König von Preussen; Die Hunnen; af Kogebues Reise forfra til Pag. 50. — 2^{den} Klasse B: Samme Læsebog: Pagg. 67—91; Bruchstücke, zweite Sammlung til James Brof; Meyers Grammatik:

forfra til de uregelmæssige Verber og Præpositionerne. — 2den Klasse A: S. L. af Kockbucs Reise fra Pag. 69 ud; Bildung und Sitten des 12ten und 13ten Jahrhunderts fra Pag. 280 til vom Ritterwesen; s. G. de uregelmæssige Verber og Præpositionerne. — 3die Klasse B: S. L. Pagg. 72-91; die Römer des 19ten Jahrhunderts; af Grammatikken de uregelmæssige Verber. — 3die Klasse A: S. L. Fragment aus meinen Knabensjahren; Bruchstücke, vierte Sammlung til Don Carlos; über das Drama der Engländer 2c. Pagg. 491-497; Sieben Gemähde aus des Geschichte der spanischen Niederlande fra Pag. 410-422; af Grammatikken alt om Verberne; skriftlig og mundtlig Stil. — 4de Klasse B: S. L. Ueber das Drama der Engländer 2c.; Zusammenkunft der Königinen Maria Stuart und Elisabeth von England; der Kampf mit dem Drachen; hele Grammatikken; omtrent første Act af „et Glas Vand“, oversat fra Dansk til Tydsk. — 4de Klasse A: Det samme Stykke af Læsebogen som 4de Klasse B; nogle vigtige Afsnit af Grammatikken. Mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk efter forskjellige danske Bøger.

Franck. 1ste Klasse B: Oversættelse fra Franck til Dansk af Manuel des enfants: 55 Sider. Grammatik Declinationerne og Hjælpeverberne. — 1ste Klasse A: Oversættelse fra Franck til Dansk af s. L. 55 Sider. Grammatik: om Declinationerne, Hjælpeverberne og de regelmæssige Conjugationer. — 2den Klasse B: Oversættelse fra Franck til Dansk af Læsebogen for Mellemklasserne, 40 Sider. Grammatik: Sprogets Etymologie indtil de regelmæssige Verber. — 2den Klasse A: Oversættelse fra Franck til Dansk af samme Læsebog, 63 Sider; Oversættelse fra Dansk til Franck: de første 12 Nr. af Dvølskerne over Sprogets Formlære. Grammatik: Etymologien. — 3die Klasse B: Oversættelse fra Franck til Dansk af samme Læsebog, 50 Sider; Oversættelse fra Dansk til Franck, 16 Nr. af bemældte Dvølsker; af Grammatikken

Etymologien og Hovedreglerne for Participernes Accord. — 3^{die} Klasse A: Oversættelse fra Fransk til Dansk af Etudes littéraires: 56 Sider; Oversættelse fra Dansk til Fransk: Stykkerne om Brug af Artiklen og Pronomenerne i de franske Stiløvelser; Grammatik: Etymologien og Hovedreglerne for Participernes Accord, Brug af Subjunctivet og Brug af Præpositionerne. — 4de Klasse B: Oversættelse fra Fransk til Dansk af Etudes littéraires: 110 Sider. — Oversættelse fra Dansk til Fransk: Stykkerne om Brug af Subjunctivet, Participerne og Verbernes Styrelse i Stiløvelserne; Grammatik, Etymologien og de vigtigste Stykker af Syntaxis. — 4de Klasse A: Oversættelse fra Fransk til Dansk af samme Læsebog, 100 Sider; Oversættelse fra Dansk til Fransk: Anecdoter af de franske Stiløvelser og Scener af en Comœdie (Formynders og Myndlings af Scribe.) Grammatik: Etymologien og Syntaxis efter Borrings grammaire française.

Engelsk. 4de Klasse B: de 3 første Stykker af Thornhills Læsebog; 4de Klasse A: Samme Læsebog Bagg. 9—16, 79—109, 121—137; i begge Afdelinger Rosings engelske Formlære.

Religion. 1ste Klasse: af Jensens Bibelsprog de 6 første Capitler og af Herslebs mindre Bibelhistorie det gamle Testaments Fortællinger og af det nye til Jesu Parabel om de betroede Pund. — 2^{den} Klasse B: af Valles Lærebog de 4 første Capitler og af Herslebs større Bibelhistorie: Skrifterne i det gamle Testamente og af det nye de evangeliske Beretninger indtil Jesu Bjergtale. — 2^{den} Klasse A: af samme Lærebog de 3 sidste Capitler og af samme B. H. de 4 sidste Perioder og Skrifterne af det gamle og nye Testamente. — 3^{die} Klasse B: Krog Meyers Lærebog §§ 1—70; af samme B. H. det nye Testaments Skrifter, Apostlenes Historie og de evangeliske Beretninger indtil Jesu Virksomhed paa Tempel-

vielsesfesten i Jerusalem. — 3^{die} Klasse A: Samme Lærebog §§ 70—139; samme B. H. det gamle Testaments Skrifter og de to første Perioder. — 4de Klasse B: hele Lærebogen undtagen §§ 139—153 og hele B. H. undtagen de 4 første Perioder af det gamle Testamente. — 4de Klasse A: hele Lærebogen og hele Bibelhistorien.

Historie. 1ste Klasse: Hele Danmarks Historie efter Kosfods Udtog. — 2^{den} Klasse B: Udsigt over Verdenshistorien fra de ældste Tider indtil Nederlandenes Opstand mod Spanien, efter Kosfods Haandbog: Historiens vigtigste Begivenheder. — 2^{den} Klasse A: hele den gamle Historie og Sverrigs Historie, efter Kosfods almindelige Verdenshistorie i Udtog (8de Udgave 1842). — 3^{die} Klasse B: den hele gamle Historie med en Oversigt over Folkvandringen, samt Indledninger til de vigtigste europæiske Staters tidligere Historie. — 3^{die} Klasse A: Frankrigs, Englands, Tydsklands, Italiens, Nederlandenes, Helvetiens, Spaniens, Portugals Historie indtil den revolutionaire Tidsalder. — 4de Klasse B: Udførlig Udsigt over det arabiske Rige; Perser, Mogoler, Sineser; det østromerske Riges og Tyrkernes Historie; Danmark, Norge, Sverrig; Rusland, Polen, Preussen, Ungarn, ligesåledes til den revolutionaire Tidsalder. — 4de Klasse A: den revolutionaire Tid; repeteret den hele Historie. I de sidstnævnte 4 Klasseafdelinger benyttes Kosfods Udtog af Verdenshistorien ved Siden af det mundtlige Foredrag.

Geographie. 1ste Klasse og 2^{den} Klasse B: hele Kosfods Geographie for Begyndere. — 2^{den} Klasse A: den almindelige Udsigt over Europa, samt Sverrig, Norge, Rusland, Polen, Preussen, Tydskland, Østerrig, Ungarn, Danmark, Holland, Belgien, Storbritannien og Irland, Frankrig efter Ingerslevs større Geographie. — 3^{die} Klasse B: Indledningen til Europa, Sverrig og Norge, Rusland, Polen,

Preussen, Tydskland, Østerrigste Monarchie, Danmark, Holland, Belgien, Brittiske Rige, Frankrig, Spanien, Portugal, Helvetien. — 3^{die} Classe A: Danmark, Holland, Belgien, Brittiske Rige, Frankrig, Spanien, Portugal, Helvetien, Italien, Tyrkiet, Grækenland; Asiens Geographie med Undtagelse af China, Indien, indiske Der og Japan. — 4de Classe B: Holland, Belgien, brittiske Rige, Frankrig, Spanien, Portugal, Helvetien, Italien, Tyrkiet, Grækenland, Amerika, Afrika, Australien. — 4de Classe A: Repeteret den hele Geographie. Ingerslevs større Haandbog benyttes til den nye Geographie, den gamle er gennemgaaet i 4de Classe A efter Estrups Afrids.

Arithmetik. 1ste Classe og 2^{den} Classe B: øvedes efter Ursins og Mundts Regnebooger i Regnestykker efter Enhvers Fremgang og Færdighed. — 2^{den} Classe A: Bergs Opgaver: Addition, Subtraction, Multiplication og Division i Bogstavregning, samt Polynomers Division. — 3^{die} Classe B: Bergs Opgaver: Bogstav-Brokers Forkortning, Decimalbrok, Kjædebrok og enkelte Ligningers Opløsning. — 3^{die} Classe A: Fallesens Arithmetik: 5te Capitel § 29—46. Bergs Opgaver: Division, Polynomers Division, blandede Exempler, at opløse Polynomier i deres enkelte Factorer, at finde største fælleds Divisor for Polynomier, Læren om Proportioner. — 4de Classe B: I Fallesens Arithmetik § 60, 64—69, om Decimalbrok, 10de Capitel, om Rødder indtil § 96. Kvadratrodens Uddragning. — 4de Classe A: Kvadrat- og Cubifrod, kvadratiske Ligninger, samt repeteret forfra indtil Ligninger.

Geometrie. 2^{den} Classe B: Ursins Geometrie forfra til § 33. — 2^{den} Classe A: Samme Lærebog: forfra til § 52. — 3^{die} Classe B: S. L. § 45—77. — 3^{die} Classe A: S. L. § 81—107. — 4de Classe B: S. L. § 106—148.

4de Classe A: Hele Læren om Cirklens, samt repeteret forfra til § 100 i samme Lærebog. Classen øvedes jævnligt i at opløse mathematiske Opgaver af forskjellig Art.

Naturhistorie. 1ste Classe A og B: Menneskets Bygning, Pattedyrene, Fuglene og Insecterne. I Botanik Linnés System. — 2den Classe B: Geognosie; Indledning til Plantelæren. — 2den Classe A: Bløddyrene; Indledning til Plantelæren.

10) Følgende Disciple have for indevarende Skoleaar, ifølge Rectors Stipendieforslag, approberet af den Rgl. Direction under 6te December 1842, nydt Skolens Stipendier eller modereret Betaling.

A. Høieste Stipendium, 50 Rbd. S., har for indevarende Aar ei været Noget tillagt.

B. Mellemsste Stipendium, 35 Rbd. S., har været tillagt: 1. F. F. Giering. 2. A. R. Rasmussen. 3. D. J. C. Ottesen. 4. P. A. B. Rasmussen. 5. E. V. Agerholm. 6. E. G. Lorenzen. 7. F. H. H. Dreier. 8. H. J. Thaning. 9. H. P. D. Hansen (for alle at udbetale 15 Rbd., at oplægge 20 Rbd.).

C. Laveste Stipendium, 20 Rbd. S., har været tillagt: 1. E. W. J. N. Wallik. 2. L. Collstrop. 3. H. W. M. Fibiger. 4. F. L. E. Jensen-Fogh. 5. D. G. M. Bølling. 6. E. A. Ammundsen. 7. J. A. E. Rohde. 8. A. Hoffmann. 9. E. H. J. Dahl (for alle at udbetale 8 Rbd., at oplægge 12 Rbd.).

D. Fri Underviisning have nydt: 1. E. A. Borries. 2. D. Siesbye. 3. J. E. Gad. 4. H. G. C. Gad. 5. H. F. L. Lange. 6. E. W. Ulfing. 7. F. C. H. E. Tobiasen. 8. J. L. Wigh. 9. E. P. S. Ebbesen. 10. T. M. Hansen. 11. D. A. L. Mørch. 12. E. M. Hart-

hausen. 13. A. W. Olsen. 14. C. T. Schorn. 15. C. J. Olsen. *)

Samme Beneficium er endvidere, ved Directionens Skrivelse af 29de April 1843, tillagt for de 3 sidste Kvartaler af Skoleaaret, G. J. W. Nielsen.

E. Underviisning mod nedsat Betaling har været tilstaaet: 1. D. T. Dreier. 2. L. S. Raach. 3. F. C. Falkenthal. 4. F. G. H. D. Gaudil. 5. J. P. Walling. 6. J. Lund.

Det Klarupste Legat, 16 Rbd. aarligen for hver Beneficiarius, er for 1842 tilsendt Skolen den 2den Februar 1843 og udbetalt til følgende 6 Disciple: 1. F. C. B. Dahl. 2. A. K. Rasmussen. 3. L. Collstrop. 4. C. W. Agerholm. 5. D. J. C. Ottesen. 6. F. H. H. Dreier.

Det Bornemannske Legat, 10 Rbd. aarligen, er for indevarende Aar af Legatets Ephorus, Hr. Kammerjunker Baron Suel-Rysensteen, tillagt, efter Rectors Indstilling, Discipel A. K. Rasmussen.

11) Følgende Disciple, der have bestaaet ved den i Begyndelsen af August Maaned d. A. afholdte Prøve-Examen, agtes dimitterede til Universitetet i dette Efteraar:

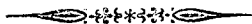
1. Carl August Borries, en Søn af afg. Grosferer Carl Philip Borries her af Staden;
2. Carl Wolf Joseph Natanael Wallick, en Søn af Kgl. Theatermaler og Medlem af det Kgl. Academie for de skjønne Kunster Hr. Arnold Wallick;
3. Johannes Nicolai Georg Forchhammer, en Søn af Hr. Professor Dr. Georg Forchhammer, Ridder af Danebrog og Nordstjernen;

*) Den yngste Søn af Hr. Pastor Dr. Gad, som for Tiden har 4 Søner paa eensgang frekventerende Skolen, har ifølge Skoleforordn. § 66 nydt Beneficium af fri Skolegang.

4. **Eduard Waldemar Agerholm**, en Søn af forhen-
værende Stokhuus = Inspecteur Hr. Major Abraham
von Agerholm, Ridder af Danebrog;
5. **Frøde Frødegode Gjerding**, en Søn af afg. For-
stander for Agerdyrknings = Institutet paa Mørup og
Landvæsens = Commissair Niels Gjerding;
6. **Laurentius Collstrop**, en Søn af afg. Grosserer og
Tommerhandler Capitain Laurig Collstrop;
7. **Peter Andreas Bryndum Rasmusen**, en Søn af
afg. Hørfremmer her af Staden Svend Rasmusen;
8. **Abraham Kall Rasmusen**, en Søn af afg. Pro-
fessor ved Kjøbenhavns Universitet Jens Larsen Ras-
musen;
9. **Otto Johan Carsten Ottesen**, en Søn af Assistent
ved Kongens Fogeds Comptoir Hr. Peter Christian
Ottesen.

12) Den aarlige offentlige Examen i Metropolitanaskolen
d. A. begynder den 25de September, og fortsattes i den Dr-
den, som efterstaaende Schema ndviser. Hvilken Examen saa-
vel Skolens Disciples Forældre og Børgere som andre Sko-
lens Belydere og Venner indbydes at bære med deres Nær-
værelse.

N. Lang Nielsen,
Rector scholæ.

S c h e m a

over Examinationens Gang ved den offentlige Examen
i September 1843 i Metropolitansskolen.

Mandagen d. 25de Septbr.

3de Classe A's Læsestue:

9:12. Latin III. B
12: 2. Tydsk III. A.
4: 6. Hebraisk . . IV. B.

3de Classe A's Læsestue:

9:11½. Hist., Geogr. I. A. B.
11½:2. Nel. og Bibelsh. II. B.
4: 6. Fransk . . . III. B.

Tirsdagen d. 26de Septbr.

3de Classe A's Læsestue:

9:12. Græsk III. B.
12: 2. Nel. og Bibelsh. III. A.
4: 6. Hebraisk . . III. A.

3de Classe A's Læsestue:

9:12. Latin II. B.
12:1½. Dansk II. A.
1½:2½. Dansk II. B.
4:6. Hist. og Geogr. IV. B.

Onsdagen d. 27de Septbr.

3de Classe A's Læsestue:

9:11. Fransk . . . I. A. B.
8:11. Latinsk Stil.

Fredagen d. 29de Septbr.

3de Classe A's Læsestue:

4: 5. Naturhistorie II. B.
5: 6½. Naturhistorie II. A.
4: 6. Tydsk Stil.

Lørdagen d. 30de Septbr.

3de Classe A's Læsestue:

9:12. Latin IV. B.
12: 2. Fransk IV. B.
4: 7. Latin II. A.

3de Classe A's Læsestue:

9:11½. Hist. og Geogr. III. A.
11½:1½. Mathematisk. II. A.
4: 6. Tydsk IV. B.

Mandagen d. 2^{den} Octbr.

3de Classe A's Læsestue:

9:11½. Latin . . . III. A.
12: 2. Dansk . . . I. A. B.
4: 7. Latin . . . I. A. B.

3de Classe A's Læsestue:

9:11½. Nel. og Bibelsh. IV. B.
11½:2. Mathematisk . II. B.
4: 7. Mathematisk . IV. B.

Tirsdagen d. 3die Octbr.

I 4de Classe A's Læsestue:

- 9:11. Tydss . . . I. A. B.
11: 1. Franss . . . II. B.
1: 3. Franss . . . II. A.

I 2^{den} Classe A's Læsestue:

- 12: 2. Nel. og Bibelh. I. A. B.
9:12. Version.

Onsdagen d. 4de Octbr.

I 4de Classe A's Læsestue:

- 9:11. Græss . . . IV. B.
12: 2. Tydss . . . III. B.
4: 6. Danss . . . IV. B.

I 2^{den} Classe A's Læsestue:

- 9:11. Danss . . . III. A.
11: 1½. Arithmetik. I. A. B.
4: 6. Tydss . . . II. A.
6: 7. Tydss . . . II. B.

Torsdagen d. 5te Octbr.

I 4de Classe A's Læsestue:

- 9:11½. Græss . . . III. A.
11½: 2. Hist. og Geogr. II. B.
4: 7. Nel. og Bibelh. II. A.

I 2^{den} Classe A's Læsestue:

- 9:12. Hist. og Geogr. III. B.
12: 2½. Nel. og Bibelh. III. B.
4: 6. Franss . . . III. A.

Fredagen d. 6te Octbr.

- 9:12. Danss Stiil.
12: 2. Franss Stiil.

I 2^{den} Classe A's Læsestue:

- 12: 2. Naturhistorie I. A. B.

Løverdagen d. 7de Octbr.

I 4de Classe A's Læsestue:

- 9:11½. Hist. og Geogr. II. A.
11½: 2. Græss . . . II. B.
4: 7. Græss . . . II. A.

I 2^{den} Classe A's Læsestue:

- 9:11. Danss . . . III. B.
11: 2. Mathematik. III. B.
4: 6. Mathematik. III. A.

Skriftlig Examen.

Onsdagen d. 27de Septbr.

- 8:11. Latinsstiil. IV. B.
— — — — — III. A.
— — — — — III. B.
— — — — — II. A.

Fredagen d. 29de Septbr.

- 4: 6. Tydss Stiil. IV. B.

Tirsdagen d. 3die Octbr.

- 9:12. Version . . . IV. B.
— — — — — III. A.
— — — — — III. B.
— — — — — II. A.

Fredagen d. 6te Octbr.

- 9:12. Danss Stiil. IV. B.
— — — — — III. A.
— — — — — III. B.
— — — — — II. A.
— — — — — II. B.
— — — — — I. A. B.
12: 2. Franss Stiil. IV. B.

1843